

Routebeschrijving naar Regardz Eenhoorn Amersfoort

BEREIKBAARHEID EENHOORN AMERSFOORT MET OPENBAAR VERVOER

Indien u gebruik maakt van het openbaar vervoer bereikt u Eenhoorn Amersfoort vanaf het station Amersfoort Centraal als volgt:

1. Vanuit de centrale stationshal loopt u naar de voorkant van het station
2. Buiten angekommen ziet u rechts voor u het pand van Eenhoorn Amersfoort liggen
3. U ziet onze Regardz vlaggen aan de zijkant van het pand
4. Nu nog 84 stappen tot aan de entree van Eenhoorn Amersfoort
5. Binnen vindt u onze receptie.

Vanaf de snelweg bent u binnen vijf minuten bij Eenhoorn Amersfoort.

Meeting Centers

Regardz

Eenhoorn Amersfoort

Regardz Eenhoorn Amersfoort
Koningin Wilhelminalaan 33
3818 HN Amersfoort
T 033-467 37 30
eenhoorn@regardz.nl
www.regardz.nl

Openbaar Vervoer:
Regardz Eenhoorn is uitstekend bereikbaar per trein. Regardz Eenhoorn ligt pal tegenover het NS-Station Amersfoort.

Parkeren:
Je kunt indien plaats parkeren op de 120 eigen parkeerplaatsen achter Regardz Eenhoorn (betaald).
Tevens kun je parkeren bij de Q-Park Parkeerplaatsen Barchman Wuytierslaan en Argonaut 1 naast het Station, beide betaald.

Meeting Centers

Event Centers

Hotels

© 2008 Give Way
www.giveaway.nl - Bel 0800 022 0483

Concept Agenda ALV 7 december 2019

ALGEMENE LEDENVERGADERING - zaterdag 7 december 2019

Op zaterdag 7 december 2019 begint om 11.00 uur de Algemene Ledenvergadering van de NVVE in De Eenhoorn te Amersfoort. Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 7 van de statuten roept de Raad van Bestuur de leden op aanwezig te zijn.

Vanaf 10.30 uur	:	Registratie & ontvangst met koffie
11.00 - 13.00 uur	:	Algemene Ledenvergadering NVVE
13.00 – 14.00 uur	:	Lunch
14.00 – 14.15 uur	:	Kort intermezzo
14.15 – 15.00 uur	:	Vervolg ALV
15.00 – 15.30 uur	:	Entertainment
15.30 uur	:	Afsluiting met hapje en drankje

AGENDA

1. Opening door (dag)voorzitter NVVE
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Verslag van de ALV d.d. 25 mei 2019
4. Jaarplan 2020
5. Begroting 2020
6. Ledenadviesraad
7. Rondvraag
8. Sluiting

Concept verslag van de ALV NVVE op 25 mei 2019

- 1 Bij het verslag van de ALV van december worden de leden verzocht de redactionele opmerkingen in te
- 2 leveren bij de registratiebalie t.a.v. Kitty de Ruig, of via de mail k.deruig@nvve.nl. Uiteraard kunt u de inhoudelijke
- 3 op- en aanmerkingen ter vergadering inbrengen.

Concept verslag van de Algemene Ledenvergadering van de NVVE op 25 mei 2019 in de Eenhoorn te Amersfoort

---

1	<i>Dagvoorzitter:</i>	mw. P. (Pauline) Smeets
2	<i>Aanwezige Raad van Toezichtleden:</i>	<i>dhr. prof. mr. dr. M.J. (Job) Cohen (voorzitter)</i>
3		<i>dhr. drs. M. (Maarten) ten Doesschate</i>
4		<i>dhr. prof. dr. E.S. (Eddy) Houwaart</i>
5		<i>mw. mr. B.L.M. (Barbara) Middeldorp</i>
6		<i>dhr. drs. Ph. E. (Flip) Sutorius (vice voorzitter)</i>
7	<i>Afwezig met kennisgeving</i>	<i>dhr. J. (Jos) van der Geest</i>
8	<i>Aanwezige Raad van Bestuursleden:</i>	<i>mw. drs. A.G. (Agnes) Wolbert (voorzitter)</i>
9		<i>dhr. D (Dick) Bosscher</i>
10	<i>Aantal aanwezige leden:</i>	<i>118 personen</i>
11	<i>Verslag:</i>	<i>mw. A.C.L. (Linda) Koers, Business 2gether</i>

12
13
14
15

1. Opening

16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26

De heer **Cohen** opent de vergadering en heet iedereen van harte welkom op de ledenvergadering van de NVVE, waar als een van de belangrijkste onderwerpen het jaarverslag 2018 op de agenda staat. Het gaat dan zowel om terugkijken, maar zeker ook om vooruitkijken.

Hij maakt melding van het feit dat vandaag ook de jaarvergadering van Coöperatie De Laatste Wil plaatsvindt. Hij maakt excuses voor de communicatiestoornis, waardoor beide vergaderingen nu op hetzelfde tijdstip plaatsvinden en er wellicht leden zijn die een keuze hebben moeten maken welke vergadering bij te wonen.

De heer **Cohen** heet het erelid mevrouw **Rademaker** welkom. De andere twee ereleden zijn helaas verhinderd.

Voor het overige wil hij nu het woord geven aan de dagvoorzitter, mevrouw **Smeets**.

27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39

De **dagvoorzitter** heet iedereen welkom en hoopt dat de leden haar goed kunnen verstaan, zodat ze hen goed door de vergadering van vandaag heen kan leiden en de leden alle opmerkingen en vragen die zij hebben kunnen maken c.q. stellen.

Voorafgaand aan de vergadering heeft zij een drietal huishoudelijke mededelingen.

De eerste betreft het verzoek de mobiele telefoons uit te zetten.

Ten tweede vraagt zij de leden die een vraag of opmerking hebben, eerst duidelijk hun naam te noemen en dan de vraag te stellen. Zo kan in de notulen teruggevonden worden wie er wat gezegd heeft.

Als derde en laatste mededeling wijst zij de aanwezigen op de mensen met de badge waarop een groene stip staat. Deze mensen zijn vanaf 13.30, bij de balie beneden, beschikbaar voor vragen en advies. Hiermee sluit de **dagvoorzitter** de huishoudelijke mededelingen af.

Er zijn geen opmerkingen ontvangen over de voorgestelde agenda en daarmee stelt de dagvoorzitter de voorliggende agenda vast.

40
41
42

2. Ingekomen stukken en mededelingen

Er zijn geen ingekomen stukken en/of mededelingen.

1 **3. Verslag van ALV d.d. 8 december 2018**

2

3 De **dagvoorzitter** licht toe dat gevraagd wordt het verslag van de Algemene Ledenvergadering van
4 8 december 2018 vast te stellen en vraagt de leden alleen op inhoudelijke zaken te reageren. Tekstuele
5 opmerkingen over het verslag worden niet ter vergadering behandeld, maar kunnen bij de inschrijfbalie of
6 via de e-mail worden ingediend, voor zover de leden dat niet op een eerder tijdstip gedaan hebben.

7

8 De heer **Dankaart** merkt op dat op pagina 13 regel 18 gesproken wordt over het 'conventionele' aspect,
9 waar dit confessioneel moet zijn. De **dagvoorzitter** dankt hem voor zijn opmerking.

10

11 Mevrouw **Van der Gugten** vraagt naar aanleiding van pagina 16 regel 2, waar gesproken wordt over een
12 evenredige verdeling van de diverse categorieën leden en de vermelding op pagina 76 van de toegestuurde
13 stukken, waar wordt gesproken over het feit dat lidmaatschap voor het leven niet langer aangeboden gaat
14 worden, hoeveel en welke categorieën leden de NVVE heeft.

15

16 Voor het overige zijn er geen vragen of opmerkingen en de **dagvoorzitter** vraagt mevrouw **Wolbert** een
17 korte reactie te geven.

18

19 Mevrouw **Wolbert** bedankt de **dagvoorzitter** en heet haar welkom alvorens in te gaan op de gestelde
20 vragen.

21

22 Ze bedankt de heer **Dankaart** voor zijn opmerking, waar hij zelf het antwoord al op gegeven heeft.

23

24 In antwoord op de vraag van mevrouw **Van der Gugten** geeft ze aan dat de NVVE de volgende categorieën
25 leden heeft:

26

- 27 • leden met de kleine beurs;
- 28 • leden voor het leven. Dit betekent dat je in 1 keer vooraf voor een flink aantal jaren
29 lidmaatschapscontributie betaalt. In deze categorie zit nog een onderverdeling, maar deze vorm van
30 lidmaatschap gaat in 2020 veranderen en daarom wil mevrouw **Wolbert** hier nu niet uitgebreid op in
31 gaan om geen verwarring te scheppen;
- 32 • tientjesleden. Dat is een actietarief en wordt aangeboden in ledenwerf acties. Na een jaar gaan deze
33 leden het gewone tarief betalen.

33

34 **Mevrouw** Posthuma vraagt of de drie soorten leden die genoemd zijn alle leden zijn. Volgens haar is er nog
35 een 4^e categorie, de gewone leden. Mw. **Wolbert** beaamt dit en de **dagvoorzitter** dankt mevrouw
36 Posthuma voor het scheppen van helderheid op dit punt.

37

38 **De dagvoorzitter** geeft aan dat er voorafgaand aan deze vergadering nog een aantal schriftelijke vragen zijn
39 binnengekomen waar mevrouw **Wolbert** nu op zal reageren.

40 Op de vraag over het voldoen aan de ANBI-verplichtingen en dan met name over de publicatie van het
41 jaarverslag op de site geeft mevrouw **Wolbert** aan dat de NVVE aan haar ANBI-verplichtingen voldoet. Op
42 de vraag betreffende het doorsturen van de link van de documentaire geeft zij aan dat dit is gebeurd in de
43 digitale nieuwsbrief.

44 De opmerking betreffende het opnemen van de balans in de jaarrekening zal in overweging worden
45 genomen voor de volgende begroting en is nu niet aan de orde.

46

47 **De dagvoorzitter** concludeert dat, nadat alle vragen en opmerkingen uit de zaal zijn beantwoord, de
48 ledenvergadering het verslag van 8 december 2018 hierbij heeft vastgesteld.

49

50 **4. Jaarverslag 2018**

51

52 **De dagvoorzitter** geeft aan dat mevrouw **Wolbert** aan de hand van een aantal sheets toelichting zal geven
53 op het jaarverslag 2018 en stelt voor de opmerkingen en vragen op te sparen tot na het einde van de
54 presentatie, waarna zij het woord geeft aan mevrouw **Wolbert**.

1 Mevrouw **Wolbert** vindt het belangrijk aan te geven dat de NVVE niet “zomaar ergens” is begonnen, maar
2 dit heeft gedaan vanuit de Meerjarennota, die is geschreven op de notitie ‘Vrijheid van Sterven’, zoals die
3 begin 2017 door de Algemene Ledenvergadering is vastgesteld. 2018 is het eerste jaar dat de NVVE met de
4 drie grote hoofdthema’s aan de slag is gegaan te weten:

- 5 - uitbreiden en versterken van de belangenbehartiging en dienstverlening aan de leden;
- 6 - het aanjagen van het debat in de samenleving en
- 7 - de beslechting van de belemmeringen in de drie routes..

8

9 Allereerst meldt zij dat er veel gedaan en gerealiseerd is en de zaken die er uit springen zal bespreken.

10 • Spreekuren

11 Het aantal spreekuurlocaties, verdeeld over het hele land, is uitgebreid naar 50. De NVVE vindt het
12 belangrijk dat mensen weten waar het over gaat en wat ze moeten weten als zij in eigen regie willen
13 sterven. Daarnaast heeft de NVVE geïnvesteerd in de regiobijeenkomsten om mensen zo goed mogelijk te
14 kunnen informeren. Deze bijeenkomsten zijn namelijk een belangrijke bron voor de verstrekking van
15 basisinformatie aan zowel leden als niet-leden.

16

17 • Wilsverklaringen

18 In 2018 is de campagne rondom zichtbaarheid ingezet, waar de aandacht voor een kraakheldere
19 wilsverklaring een belangrijke plaats innam. Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat zij wat moeite heeft met de
20 term wilsverklaring en het liever over een euthanasieverzoek heeft ter onderscheiding van een
21 behandelverbod. Zij vervolgt met de opmerking dat deze campagne is geholpen door de publieke aandacht
22 rondom de tuchtzaak tegen de huisarts, die euthanasie verleende aan een patiënt met dementie. De NVVE
23 heeft, naar aanleiding van deze tuchtzaak, nogmaals met extra aandacht gekeken naar de inhoud van de
24 wilsverklaringen. De publieke aandacht en een andere aanpak van de NVVE heeft er eveneens toe geleid
25 dat er op de Dag van de Wilsverklaring 2500 mensen de bijeenkomsten van de NVVE door het hele land
26 hebben bezocht.

27

28 • Steunpunt Levens einde en Dementie

29 Eind 2018 is het ‘Steunpunt Levens einde en Dementie’ gerealiseerd. Een belangrijk initiatief, omdat de
30 NVVE tijdens de regiobijeenkomsten ziet dat er onzekerheid bestaat bij leden die er van uit gaan zaken
31 goed geregeld te hebben en dan geconfronteerd worden met Alzheimer of dementie. Met de realisatie van
32 het Steunpunt bestaat nu de mogelijkheid van exclusieve (specialistische) aandacht naast de
33 informatieverstrekking tijdens bijeenkomsten, congressen en symposia.

34

35 • Ledenpanel

36 Ook is in 2018 het Ledenpanel van start gegaan. Het panel bestaat uit een groep leden, waarvan elk lid
37 zijn/haar eigen kennis, kunde en netwerk inbrengt. De NVVE consulteert en vraagt input van de leden op
38 onderwerpen, waarvan ze denkt dat de input van leden van belang is.

39 De hierboven beschreven acties gericht op het uitbreiden van de service naar leden wordt door de NVVE in
40 2019 doorgezet.

41

42 • Online magazine

43 De NVVE heeft een online magazine, naast de al bestaande Relevant, geïntroduceerd. In een samenleving
44 die steeds meer digitaliseert en de wens meer (niet-)leden te bereiken is dit een goed medium. Bovendien
45 wil de NVVE graag haar ledenbestand uitbreiden om een factor van betekenis te kunnen zijn in het
46 maatschappelijk debat.

47

48 • Fonds

49 Er is handen en voeten gegeven aan het fonds. Hier is in een eerdere ledenvergadering al een uitgebreide
50 toelichting op gegeven.

1 De NVVE zal de lijn, zoals boven beschreven, doorzetten, ook door meer aandacht te gaan besteden aan
2 overbehandeling en het behandelverbod. Dit doet ook recht aan het ondersteunen van mensen die willen
3 sterven in eigen regie. De aandacht die besteed wordt aan euthanasieverklaringen voor mensen met
4 dementie en mensen met psychische problematiek is erg belangrijk, maar we mogen daarbij niet vergeten
5 dat als mensen willen sterven door niet behandeld te worden, bijvoorbeeld in geval van een
6 longontsteking, dat ook bekend moet zijn. Dan is een behandelverbod essentieel. De NVVE heeft daar dit
7 jaar allerlei plannen en aandacht voor en dat doet recht aan het doel mensen echt te ondersteunen op
8 manieren van sterven in eigen regie.

9
10 • Kwaliteitsregister

11 Over het kwaliteitsregister meldt mevrouw **Wolbert** dat in een organisatie als de NVVE, waar veel werk
12 wordt verzet door vrijwilligers voor de leden van de NVVE, het belangrijk is dat de vrijwilligers goed
13 getraind en geschoold zijn en ondersteund worden. Dit jaar wil de NVVE daar extra aandacht aan besteden,
14 bovenop hetgeen al gerealiseerd is. Ook met de intentie, dat als de NVVE zich door deze acties zo
15 onderscheidt, daar ook een kwaliteitsregister voor in het leven geroepen mag worden.

16
17 Uit de zaal komt de vraag iets te vertellen over de Levensende Academie. Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat
18 de NVVE allerlei diensten heeft. Eén daarvan is de Presentatiedienst en de mensen die hiervoor werken zijn
19 vrijwilligers. Zij geven door het hele land lezingen en presentaties, ongeveer 200 op jaarbasis. Daarnaast
20 zorgen zij ervoor dat de dat de regiobijeenkomsten worden georganiseerd. Mevrouw **Wolbert** geeft aan
21 dat toen zij kwam werken voor de NVVE hierover dacht dat dit een pareltje van de NVVE is, dat eigenlijk
22 veel breder en systematischer dan nu ingezet zou kunnen worden. Op dit moment wordt er een lezing of
23 presentatie gegeven als daar specifiek naar gevraagd wordt. De NVVE zou dit actiever en tevens aan nieuwe
24 doelgroepen aan kunnen bieden. Op dit moment wordt het aangeboden bij beroepsopleidingen, soms bij
25 verpleegkundigen, bij artsen, maar ook bij Vrouwen van Nu en bijvoorbeeld bij kleinere verenigingen of
26 scholen. Het is dus een breed palet aan afnemers. De NVVE heeft de lezingen en presentaties goed
27 beoordeeld en gaat nu de Presentatiedienst in een nieuw jasje gieten, om zowel de doelgroepen als het
28 aantal lezingen uit kunnen breiden. Kennisoverdracht, een belangrijk doel van de NVVE, is als zodanig
29 opgenomen in onze statuten en daar hoort dit bij.

30
31 • De belemmeringen in de 3 routes

32 Als het gaat om de belemmeringen in de 3 routes dan hebt u de NVVE vorig jaar gezien op de onderdelen
33 euthanasie en dementie én euthanasie en psychiatrie. Aan deze onderwerpen is op de congressen en
34 symposia veel aandacht besteed; het was ook het thema van de Week van de Euthanasie. Daarnaast heeft
35 de NVVE de heer Albert Heringa ondersteund in zijn procesgang. Helaas is de veroordeling nu definitief: een
36 half jaar voorwaardelijk. Wellicht wordt de zaak nu doorgezet naar het Europees Hof, omdat de verdediging
37 van deze zaak voor een belangrijk deel was gebaseerd op het Europees Verdrag voor de Rechten van de
38 Mens.

39 In 2019 hebben we de ondersteuning doorgezet en zullen daarnaast proberen jurisprudentie te
40 ontwikkelen op het gebied van overbehandeling en behandelverbod. Dat is lastig omdat er mensen bereid
41 moeten worden gevonden de rechtsgang in te gaan.

42
43 • Politieke Lobby

44 Daarnaast is de politieke lobby een belangrijk instrument voor de NVVE en deze lobby blijft dan ook in 2019
45 een belangrijk onderdeel van het takenpakket. Om de lobby succesvol te laten verlopen zorgt de NVVE
46 ervoor haar politieke contacten op orde te hebben en regelmatig gesprekken te voeren.

47
48 • Ledenadviesraad

49 Vorig jaar heeft de NVVE de langverwachte en gehoopte Ledenadviesraad opgericht. De leden hiervan zijn
50 vandaag in meerderheid aanwezig, waarvoor mevrouw **Wolbert** hen dankt.

1 • Zichtbaarheid

2 De NVVE heeft in de publiciteit de zichtbaarheid opgevoerd, met mooie filmpjes rond regievoering over je
3 levenseinde. De heer **Cohen**, een aantal leden en vrijwilligers hebben hier een rol in gespeeld. Dat is goed
4 aangekomen. Daar is de NVVE dit jaar mee doorgedaan. U hebt waarschijnlijk allemaal de
5 zichtbaarheidscampagne langs zien komen via televisiespotjes, waarin dezelfde type filmpjes met regiestoel
6 als in het filmpje met de heer **Cohen** werd vertoond.

7 Regionaal heeft de NVVE dit via de radio gedaan. Daarnaast zijn Facebook en internet gebruikt als medium
8 om kleine advertenties te plaatsen.

9
10 • Bedrijfsvoering

11 Vrijwilligersoverleg

12 Intern is een vrijwilligersoverleg opgezet, omdat de NVVE in het bureau op allerlei plekken met vrijwilligers
13 werkt en de onderlinge afstemming altijd beter kan.

14 De planning en control cyclus is op orde. In 2017 heeft de NVVE voor het eerst twee keer in het jaar een
15 jaarvergadering georganiseerd. Daarmee was het niet langer noodzakelijk dat in mei zowel de begroting als
16 het jaarplan vastgesteld moesten worden, maar kon dat in december van het jaar daarvoor gebeuren. De
17 NVVE heeft zo dit jaar voor het eerst de beleids- en financiële cyclus in 1 jaar kunnen afronden. In het
18 voorjaar kon teruggekeken worden naar het jaar ervoor en in het najaar de plannen voor het
19 volgende jaar vastgesteld worden. Dit betekende dat vorig jaar alles vier maanden naar voren is geschoven.
20 Dat dit door de inzet van de medewerkers gelukt is verdient een compliment.

21
22 • CRM systeem

23 Vorig jaar is de aanzet gemaakt tot de ontwikkeling en invoering van een CRM systeem. De
24 ledenadministratie is daarmee in een apart systeem gezet, waardoor er een uitgebreider
25 ledenadministratie gevoerd kan worden en betere, gerichtere ondersteuning aan de leden. De NVVE kan
26 bijvoorbeeld zien of en wanneer een lid een wilsverklaring heeft ontvangen. Met dit systeem kunnen we
27 een lid erop attenderen de verklaringen ook echt in te vullen. Daarnaast kunnen we leden informeren over
28 bijeenkomsten die in de omgeving georganiseerd worden. Vanaf dit jaar is het systeem in gebruik
29 genomen.

30
31 • Besturingsmodel

32 In 2018 is de omzetting van het besturingsmodel doorgevoerd. We hebben geen bestuur meer met een
33 directie, maar een raad van toezicht en een raad van bestuur.

34
35 • Programma voor vrijwilligers

36 De NVVE gaat in 2019 door met het programma voor vrijwilligers. Het opzetten en doorzetten van het
37 programma beoogt de vrijwilligers nog beter te helpen en ondersteunen in hun werk, want de vragen die zij
38 krijgen zijn soms nog moeilijker dan ze al waren. Daarnaast is de NVVE bezig met het inrichten van een
39 handboek kwaliteit en dat is eigenlijk niet meer dan normaal dat je dat hebt in een vereniging.

40
41 Concluderend kunnen we zeggen dat de NVVE het merendeel van de plannen uit het jaarplan 2018 heeft
42 gerealiseerd.

43
44 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat het goed is te kijken wat er nog uit voort gaat komen na 2020. De NVVE is
45 het afgelopen jaar gestart met het bedenken hoe de ledenbetrokkenheid te verhogen en de leden meer te
46 bieden op dit vlak. Ook het ambassadeurschap moet beter neergezet worden, waarbij het uitgangspunt is,
47 dat elk lid ambassadeur en een visitekaartje voor de NVVE kan zijn. Dit jaar wil de NVVE daar over
48 nadenken om daar in 2020 de eerste stappen in te gaan zetten.

49
50 In het kader van de doelstelling dat de NVVE er wil zijn voor alle Nederlanders gaat de NVVE beginnen om
51 alle vrijwilligers op te leiden in het omgaan met mensen met laaggeletterdheid. Het gaat dan over mensen
52 die lager opgeleid zijn dan de huidige achterban van de NVVE, mensen met een niet-Nederlandse
53 achtergrond en mensen die vanuit een religieuze achtergrond niet in eerste instantie kiezen voor
54 euthanasie. Daarbij kan gekeken worden naar hoe de folders van de NVVE er uit zien qua taalgebruik.

1 Met betrekking tot het onderwerp euthanasie bij dementie is nog veel werk te verrichten.

2 Hiermee is mevrouw **Wolbert** aan het einde van haar presentatie gekomen en worden de leden in de
3 gelegenheid gesteld hun vragen te stellen en opmerkingen te maken.

5 **Vragen**

6 De heer **Stuij** verzoekt de volgende zin toe te voegen aan de euthanasieverklaring inzake dementie. In het
7 laatste symposium dat over dementie ging, werd aanbevolen een deze vaste zin op te nemen: “Mocht ik
8 niet meer mijn wil kunnen uiten of een andere wil hebben, die afwijkt van wat ik eerder heb gezegd, gaat
9 mijn schriftelijke wilsverklaring die ik eerder heb gemaakt gelden”. Die zin is ’s middags aan de orde
10 gekomen. Hij pleit ervoor dat deze zin opgenomen wordt, zodat mensen het niet vergeten. De heer **Stuij**
11 merkt op dat dat hij hier niet van op de hoogte was en deze zin alsnog heeft toegevoegd aan zijn
12 wilsverklaring.

13
14 Mevrouw **Wolbert**: “U zegt ik mis die zin ..... dat is eigenlijk precies de reden waarom je een wilsverklaring
15 hebt”. Als je het zelf niet meer kan zeggen dan staat er in de Euthanasiewet, dat dan een schriftelijke
16 wilsverklaring in de plaats van de mondelinge treedt. De NVVE is vorig jaar gestart met het veranderen van
17 een aantal dingen rondom de wilsverklaringen en na deze zomervakantie (2019) gaat de NVVE alles wat ze
18 opgehaald heeft aan verbeterzaken en voorstellen bij elkaar leggen en bekijken wat meegenomen gaat
19 worden in de definitieve versie. Zij geeft aan dat de opmerking van de heer **Stuij** genoteerd staat en daarin
20 mee zal worden genomen.

21
22 De heer **Has** merkt op dat hij aandacht voor het Ledenoverleg mist, een activiteit die de NVVE organiseert
23 en geeft aan dat hij erg op dit overleg is afgeknapt. Er zijn altijd meer bestuursleden dan leden, met een
24 reistijd van 1 uur voor een bijeenkomst van 20 minuten. Kortom hij heeft dit al meerdere malen
25 meegemaakt, het frustrereert hem volledig en hij heeft zich voorgenomen daar niet meer heen te gaan .

26 Mevrouw **Wolbert** antwoordt hierop dat de NVVE in haar huishoudelijk reglement heeft bepaald dat er een
27 ledenoverleg moet zijn. Leden moeten in de gelegenheid worden gesteld zich voor te kunnen bereiden op
28 de stukken die in de ledenvergadering voorgelegd zullen worden. Deze stukken moeten voorafgaand aan
29 de ledenvergadering, tijdig en volledig voorgelegd worden aan de leden, zodat zij eventueel
30 wijzigingsvoorstellen in te kunnen dienen. Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat dit inderdaad formele, snelle en
31 soms gortdroge vergaderingen zijn, maar wel noodzakelijk.

32
33 Mevrouw **Van den Berg**, lid van de werkgroep politiek heeft haar vragen schriftelijk ingediend. Op pagina
34 26 staat een organogram en daarin ontbreekt de Werkgroep Politiek. Zij vraagt of het in het kader van de
35 zichtbaarheid mogelijk is deze toe te voegen aan het organogram.

36 Op pagina 39 staat in de laatste zin: “De NVVE kent vrijwilligers die de Werkgroep Politiek bemannen”,
37 waarbij de term politiek tussen aanhalingstekens staat. Zij vraagt de aanhalingstekens weg te halen en een
38 andere tekst te maken zoals: de NVVE heeft een werkgroep Politiek die bestaat uit vertegenwoordigers van
39 diverse politieke partijen zoals de VVD, D’66, PvdA, Groen Links, SP en de Partij van de Dieren. Haar insteek
40 is dat als je jezelf als organisatie niet serieus neemt, je ook in politiek Den Haag niet serieus genomen zal
41 worden.

42
43 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat zij het eens is met is met haar opmerking betreffende de formulering en
44 daar meer tekst aan besteed kan worden. Het is een werkgroep die inderdaad bestaat uit actieve leden van
45 politieke partijen en de NVVE heeft hier erg veel aan. Dat de werkgroep niet in het organogram vermeld
46 staat heeft er mee te maken dat alleen de formeel vastgestelde organen hierin vermeld worden.

47
48 De heer **De Wit** wil graag weten wat de acties in de hulpverlener- en de autonome route zijn en of daar in
49 2020-2022 iets aan gedaan wordt.

50
51 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat het op de autonome route het het moeilijkst is meters te maken. Je
52 vraagt de overheid mensen te faciliteren een middel te halen om in eigen regie te sterven. Dit is een route
53 die de NVVE regelmatig bespreekt met de politieke contacten die zij heeft. Tegelijkertijd is dit in Nederland

1 voor heel veel mensen nog een brug te ver. De ervaring in discussies over bijvoorbeeld het beschikbaar
2 komen van de pil van Drion is, dat ongeveer 75% van de ondervraagde mensen voor de beschikbaarheid
3 daarvan is. Gedurende het verloop van de discussie blijkt dan dat veel mensen vinden dat hij niet voor
4 iedereen zondermeer beschikbaar moet komen, bijvoorbeeld niet voor jonge mensen of voor impulsieve
5 acties. Als je alle bezwaren die mensen hebben tegen vrije verstrekking meeneemt, dan kom je uit bij de
6 wet voltooid Leven van D'66, waarin niet de arts bepaalt of iemand mag sterven, maar een
7 stervensbegeleider. Dit kabinet heeft de zaken on hold gezet.

8 **Mevrouw Meijers** merkt op dat zij in de periode dat zij met haar man naar het Alzheimercafé kwam de
9 NVVE/De Relevant nooit is tegengekomen en adviseert de NVVE een adreslijst van de Cafés te maken en
10 de Relevant daar naartoe te sturen. Zij heeft vooral veel uit de laatste Relevant gehaald.

11
12 **Mevrouw Wolbert** geeft aan dat er gesprekken gaande zijn met Alzheimer Nederland om tot een betere
13 samenwerking te komen en afspraken te maken. De NVVE is aan het inventariseren hoe dit steviger neer te
14 zetten. De NVVE kan ook standaard de kennis die zij over euthanasie en dementie heeft in de
15 Alzheimercafé's delen, waarbij de Levensende Academie ook in deze cafés lezingen kan geven.
16 Ondertussen is het natuurlijk een goede zaak als de leden hun Relevant op die plekken, waaronder een
17 Alzheimercafé, neerleggen. Ook dat is ambassadeurschap.

18
19 De heer **Brinkman** leest op pagina 28 van het jaarverslag dat het OM heeft besloten een arts te gaan
20 vervolgen. Voor zover hij weet heeft het OM dat niet besloten, maar is daarmee bezig, waarbij de zaak ook
21 nog geseponerd kan worden.

22
23 **Mevrouw Wolbert** geeft aan dat het OM tot vervolging overgaat en er al een datum is vastgesteld waarop
24 de eerste zitting plaats zal vinden.

25
26 De heer **Enthoven** verwijst naar pagina 27, de cursief geschreven alinea, waar gesproken wordt over
27 'moderne Westerse beschavingen'. Hij stelt voor het woord 'Westerse' te schrappen om daarmee heel veel
28 medeburgers op deze aardbol niets tekort te doen, omdat er ook andere moderne beschavingen dan alleen
29 de Westerse bestaan.

30
31 **Mevrouw Wolbert** geeft aan dat het hier te ver gaat een filosofische discussie te starten. Zij stelt voor dat
32 ze het stuk nog een keer goed doorleest en de tekst anders zal formuleren onder de toevoeging dat zij
33 uitdrukkelijk geen exclusiviteit aan de Westerse beschaving wil toedichten.

34 De heer **Enthoven** is akkoord met dit voorstel.

35
36 De **Dagvoorzitter** vraagt de ledenvergadering het jaarverslag 2018 goed te keuren hetgeen de vergadering
37 bij acclamatie doet.

38

39 **5. Jaarrekening 2018 en accountantsverklaring**

40

41 De **dagvoorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Wolbert**, die graag wil beginnen met de belangrijkste
42 conclusies, namelijk dat de interne beheersing op orde is, dat de NVVE een financieel gezonde vereniging is
43 en dat de inkomsten via de ledencontributie niet voldoende zijn om de kosten te dekken. De hoge lasten
44 van het afgelopen jaar zijn het gevolg van de aanschaf en implementatie van het CRM systeem.

45

46 De NVVE heeft in 2018 een aantal aandachtspunten gehad.

47 Het tijdstip van de presentatie van de begroting voor aanvang van het boekjaar was nieuw. Voor de
48 toekomst moet de NVVE 'smarter' worden, dat wil zeggen scherper en toetsbaarder in de doelen die ze
49 wenst te behalen. Daar is de NVVE al mee bezig, maar het kan altijd beter.

50 Het apart weergeven van de baten en lasten rondom het fonds en de bestemmingsreserves is gelukt.

51 Het streven naar evenwicht in de reguliere inkomsten en reguliere uitgaven is niet gelukt. Dit onderwerp
52 komt terug bij het onderwerp verhoging van de contributie.

1 Op verzoek van de leden heeft de NVVE haar kapitaal gespreid over meerdere (waaronder groene,
2 duurzame) banken.

3 De NVVE is gewisseld van accountant (nu BDO). Volgens de regels van good governance is het verstandig
4 elke 4 à 5 jaar te wisselen van accountant.

5 Daarnaast heeft de NVVE de administratieve processen beschreven, zodat afspraken duidelijk en toetsbaar
6 zijn.

7
8 De NVVE gaat de komende jaren de risicoanalyse integreren in de planning en control cyclus.

9 Ook is ze gestart met een betere regulatie van het inkoop en contractmanagement. Dit betekent dat er
10 scherper wordt onderhandeld over contracten en dat dit nu door een persoon wordt gedaan in plaats van
11 dat deze werkzaamheden over meerdere personen verspreid zijn, zoals dat in het verleden het geval was.

12
13 De NVVE heeft als doel dit jaar meer leden te werven, maar ook meer inkomsten genereren. Op de site is
14 beter zichtbaar hoe je kunt schenken en hoe de betalingen gedaan moeten worden. Er zijn veel goede
15 doelen waaraan mensen kunnen schenken en de NVVE wil zich duidelijk neerzetten tussen die doelen.

16

17 **Vragen**

18 Mevrouw **Dijkhuis** heeft een opmerking over de concurrentie van de goede doelen en vraagt zich af
19 waarom de Coöperatie Laatste Wil zelfstandig is voortgezet en niet is geïntegreerd in de NVVE. Dit betekent
20 dubbele lidmaatschapscontributie, dubbele administratieve lasten.

21

22 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat de Coöperatie oorspronkelijk is ontstaan binnen de NVVE. De
23 belangrijkste reden dat zij zelfstandig zijn verdergegaan is dat de Coöperatie zich uitsluitend richt op het
24 volgen van de autonome route en de verstrekking van informatie en het dodelijke middel zelf. De NVVE wil
25 echter binnen de geldende wet en regelgeving opereren en daarbij niet de randen opzoeken. Overigens, zo
26 geeft zij aan, zijn veel leden van de Coöperatie eveneens lid van de NVVE.

27

28 **Mevrouw Dijkhuis** vraagt waar de ondersteuning van de NVVE uit bestaat en of dit ook financiële
29 ondersteuning is.

30

31 Mevrouw **Wolbert** antwoordt hierop dat de NVVE en de Coöperatie zowel statutair als financieel
32 onafhankelijk van elkaar zijn. De NVVE heeft wel geholpen met de oprichting.

33

34 De heer **Van der Eerden** vraagt naar een uitleg c.q. specificatie betreffende de leerstoel, de realisatie en de
35 kosten wijken nogal van elkaar af. Er staat tevens een zin dat de kosten hier verantwoord zijn, maar hij ziet
36 de verantwoording niet.

37

38 De heer **Doesschate**, voormalig penningmeester, geeft aan dat de lasten wat cryptisch onder de lasten
39 beschreven zijn. Het gaat over de verantwoording over het bedrag dat aan de leerstoel is uitgegeven,
40 waarbij op pagina 58, regel 32, het bedrag staat vermeld.

41 Op de vraag van de **dagvoorzitter** of dit antwoord duidelijk is antwoordt de heer **Van den Eerden**
42 bevestigend.

43

44 De **dagvoorzitter** gaat over tot het vragen van goedkeuring door de ledenvergadering van het financieel
45 verslag 2018. Het verslag wordt per acclamatie vastgesteld.

46 Op verzoek van de **dagvoorzitter** verleent de algemene vergadering per acclamatie decharge aan de Raad
47 van Bestuur voor het gevoerde beleid in 2018 en zij verleent eveneens per acclamatie decharge aan het
48 Bestuur voor het financieel verslag 2017. (Dit verslag is al eerder stilzwijgend goedgekeurd en de
49 dagvoorzitter vraagt dit nu per acclamatie te doen).

50

51 **6. Voorstel tot (her)benoeming leden Commissie van Beroep**

52

53 De **dagvoorzitter** deelt mede dat de voorzitter van de Commissie van Beroep, de heer Boissevain, helaas is
54 overleden.

1 De **dagvoorzitter** stelt voor dat de te benoemen leden gaan staan, zodat de algemene vergadering weet
2 wie zij zal (her)benoemen.
3 Aanwezig: de heer **Jonquière**
4 Afwezig: mevrouw **Van Nierop**, mevrouw **Jobse** (plaatsvervangend lid) en de heer **Huisman**.
5 Afwezig met kennisgeving: de heer **Van Leeuwen**.
6 De Algemene Ledenvergadering gaat per acclamatie akkoord met de (her)benoeming van de leden van de
7 Commissie van Beroep.

8 **7. Voorstel contributie leden**

9
10 **De dagvoorzitter** geeft aan dat, hoewel dit onderwerp in de vorige ledenvergadering al is besproken,
11 mevrouw **Wolbert** toch hierop een korte toelichting wil geven.
12 Ze refereert aan de voorgaande algemene ledenvergadering waarin de heer **Ten Doeschate** een beeld
13 schetste van een stoomboot die onder de brug door moest, waarbij het evident was dat hij het niet ging
14 halen. Je kunt dan de brug omhoog doen of de boot laten zakken. De NVVE heeft jarenlang de gewoonte
15 gehad de tekorten in de exploitatie aan te vullen uit de donaties en giften. Wat van belang is dat de NVVE
16 een aantal jaar geleden al gezegd heeft dat, als je een tekort op de exploitatie hebt, je dat moet laten zien.
17 Je laat echter niet zien dat je in de reguliere exploitatie structureel tekort komt en het is een te onzekere
18 manier om de structurele tekorten aan te vullen.
19 Er zijn verschillende mogelijkheden de tekorten terug te dringen. Dit kan door minder uit te geven of door
20 meer inkomsten te genereren. Door te bezuinigen kan de NVVE echter minder doen voor haar leden en dat
21 wil de NVVE juist niet. De NVVE wil binnenkomende gelden besteden aan haar doelen: een goede
22 dienstverlening aan de leden, uitbreiding van activiteiten, nog meer publiciteit en naamsbekendheid. Het is
23 inmiddels echter wel duidelijk dat de tekorten oplopen en daar willen we iets aan doen. Daarom wil de
24 NVVE kijken naar de contributie. Het uiteindelijke doel is de uitgaven en inkomsten gelijk te laten lopen.
25
26 Met het inzoomen op de dienstverlening van de NVVE anno 2019 ten opzichte van 10 jaar geleden blijkt dat
27 De NVVE op het hele palet van dienstverlening haar diensten heeft uitgebreid. Een flinke toename van
28 telefonische contacten, contacten die eerder alleen door vrijwilligers werden gedaan, maar die nu gezien
29 de omvang van de werkzaamheden, ook door betaalde medewerkers worden gedaan. Dit geldt ook voor de
30 regiobijeenkomsten, zowel in frequentie als in bezoekersaantal. Er zijn vijftig spreekuurlocaties, er worden
31 huisbezoeken afgelegd en de NVVE heeft een enorme slag gemaakt in het nog zichtbaarder worden en
32 bereiken van mensen.
33 Daarnaast is een aantal nieuwe activiteiten gestart, waaronder de organisatie van de Week van de
34 Euthanasie. Hier komen ongelofelijk veel mensen op af en dit maakt de zichtbaarheid van de NVVE groter.
35 Het kost allemaal geld en de NVVE wil deze activiteiten eigenlijk niet inkrimpen.
36
37 De afgelopen 10 jaar is de contributie gelijk gebleven, waarbij als de inflatie gerekend zou worden, de
38 contributie € 21,50 zou bedragen. Dat de NVVE een gezonde vereniging is te danken aan het feit dat er veel
39 schenkingen en legaten zijn binnengekomen, maar dit is een te onzekere inkomstenbron. Deze incidentele
40 inkomsten zouden gereserveerd moeten worden voor grote projecten.
41 De heer **Ten Doeschate** refereert aan het bestaan van het Onderzoeksfonds. Mevrouw **Wolbert** reageert
42 hierop met te zeggen dat het inderdaad klopt dat er specifiek aan het fonds geschonken kan worden. Er
43 wordt ook aan mensen gevraagd of zij hun bijdrage aan het fonds willen schenken. Als dat het geval is, dan
44 wordt deze schenking specifiek aan het Onderzoeksfonds besteedt. Zo niet, dan wordt het geld besteed aan
45 alle andere acties van de NVVE.
46 Kortom, het voorstel is de contributie in één keer te verhogen naar € 22,50. Er wordt gekozen voor het
47 voorstel dit in één keer te doen, omdat je anders twee keer een verhoging naar de leden moet
48 communiceren. Er is niets mis met communiceren en informeren, maar dit kost alleen al aan porto heel
49 veel (extra) geld.
50 De contributieverhoging zal met ingang van volgend jaar doorgevoerd gaan worden. Vanaf nu zal er ook
51 geïndexeerd worden. Voor 2019 zal de NVVE een vrijwillige bijdrage vragen aan die mensen, die met ingang
52 van direct al de verhoging van de contributie willen gaan betalen.

1 Het tientjeslidmaatschap (een actietarief) loopt erg goed. Deze leden gaan na een jaar het reguliere
2 lidmaatschapscontributie betalen. Het lidmaatschap voor het leven wil de NVVE opheffen. Een van de
3 redenen is, dat het zo goedkoop blijkt te zijn dat de NVVE er in sommige gevallen op toe moet leggen.
4 Daarnaast wordt hier ook niet veel gebruik meer van gemaakt.
5 Met deze maatregelen wil de NVVE tot een eenvoudiger lidmaatschapsstructuur komen met een regulier
6 lidmaatschap, het tientjeslidmaatschap en lidmaatschap voor mensen met de kleinere beurs.

7

8 **Vragen**

9 Mevrouw **Van Rosendaal** vraagt zich af waarom de NVVE kiest voor een contributieverhoging, terwijl ze
10 aan de andere kant naast de hoger geschoolde categorie leden meer laaggeschoolden als lid wil werven. Ze
11 weet niet hoe het zit met de mogelijkheden van lagere contributie voor lager geschoolden en jongeren.

12

13 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat er zeker is gedacht aan de kleine beurs en er een gereduceerd tarief is dat
14 € 10,00 lager is dan het reguliere tarief. Op de vraag van de heer **Dankaart** betreffende de zichtbaarheid
15 geeft zij aan dat als de mogelijkheid van een gereduceerd tarief onvoldoende zichtbaar is, de NVVE actie
16 zal moeten ondernemen dit alsnog zichtbaar te maken.

17 De beslissing of iemand in aanmerking komt voor het gereduceerde tarief neemt de NVVE op basis van
18 wederzijds vertrouwen. De NVVE wil niet dat mensen loonstroken in moeten leveren en probeert het altijd
19 op een ander manier vast te stellen. Zo doet de NVVE dat al jaren en de indruk bestaat niet dat daar
20 grootschalig misbruik van gemaakt wordt.

21

22 De heer **Kok** is het eens met de contributieverhoging, een aantal jaar geleden toen de financiën ook aan de
23 orde kwamen, heeft hij dit al eens voorgesteld. Wel vraagt hij zich af hoe de NVVE zich de indexering
24 voorstelt.

25

26 Mevrouw **Wolbert** geeft aan dat de indexering gebaseerd zal worden op een algemeen gangbare
27 berekening. Het voorstel van de heer **Has** is genoteerd.

28

29 De heer **Enthoven** geeft aan dat hij nog niet helemaal achter de verhoging van de contributie staat.
30 Daarnaast heeft hij nog een aantal opmerkingen en vragen.

31 Als eerste vraagt hij zich af of het overzicht op pagina 73 compleet is. Volgens de heer **Enthoven** is er ook
32 een vermindering van activiteiten, namelijk het overhevelen van de niet-reanimeren penning.

33 Op dezelfde pagina komt in regel 31 de indexatie ter sprake. Hij wijst erop dat heel veel leden van een
34 pensioen leven en die zijn in de afgelopen 11 jaar ook niet geïndexeerd.

35 Eveneens op pagina 73 staat dat er eenendertig mensen werken bij de NVVE; elders staat een getal van
36 dertig genoemd. De heer **Enthoven** wil graag weten hoeveel mensen er werken bij de NVVE, dertig of
37 eenendertig. Aanvullend wil hij graag weten dat als het antwoord eenendertig is of dit een uitbreiding is en
38 of dit gezorgd heeft voor een extra vergroting van het gat tussen de reguliere uitgaven en de reguliere
39 inkomsten.

40 Ten tweede mist hij op pagina 74, onder het kopje bezuinigingen, een aantal zaken.

41 Hij vraagt of er onderzoek is gedaan naar mogelijkheden voor andere huisvesting van het bureau. Hij heeft
42 begrepen dat het bureau nogal een forse huur betaalt en vraagt zich af of dit wellicht minder kan.

43 Daarnaast vraagt hij zich af of er gekeken is naar de organisatie. Kan dit efficiënter, kunnen zaken wellicht
44 worden geoutsourcet, zodat de kosten omlaag kunnen. Een derde punt betreft de hoge kosten van het blad
45 Relevant. Die kosten zouden wellicht naar beneden gebracht kunnen worden door het plaatsen van
46 advertenties in het blad. Het biedt mogelijk zinvolle informatie voor de lezer en aan de andere kant een
47 bron van inkomsten voor de NVVE.

48 Met betrekking tot het voorstel van de verhoging van de contributie geeft hij aan dat het al 45 jaar goed
49 gaat met de legaten en vraagt zich daarom af waarom dat opeens niet meer zo zou gaan. Zijn voorstel is
50 een tussenstap te maken en nog een aantal jaren te teren op de legaten om een heel geleidelijke verhoging
51 van de contributie in te voeren. Hij vindt een verhoging van 30% in een keer vrij veel.

52

53 Mevrouw **Wolbert** wil graag reageren op de bezuinigingsvoorstellen van de heer **Enthoven**.

1 Het overhevelen van de penningen kost nu minder geld omdat deze activiteit overgeheveld is naar de
2 landelijke patiënten federatie.

3 Als het gaat over het aantal mensen dat werkt bij de NVVE, is het handiger om in FTE te praten. Begin 2018
4 had de NVVE 28,05 FTE en eind 2018 was dit 24,67 FTE. Dit betekent dat de NVVE in een aantal FTE's
5 terugloopt. Er wordt meer werk met minder mensen gedaan.

6 Dit is ook een antwoord op de vraag of efficiënter gewerkt kan worden, door bijvoorbeeld te
7 automatiseren. Dat is een van de dingen die de NVVE doet. De ledenadministratie verloopt door het CRM
8 systeem veel sneller en slimmer dan voorheen.

9 Op de vraag of er bezuinigd kan worden op de Relevant heeft mevrouw **Wolbert** geen antwoord.
10 Bezuiniging betekent wel een minder glossy uitstraling en de NVVE wil het wel een blad met statuur laten
11 zijn. Die bezuinigingsafweging laat zij dan ook aan de redactie van de Relevant. Wat wel zo is, is dat er veel
12 papier gebruikt wordt. In de laatste Relevant zat daarom een flap waarop mensen het konden aangeven als
13 zij de Relevant voortaan digitaal wensten te ontvangen.

14 Met betrekking tot de huisvesting antwoordt mevrouw **Wolbert** dat de NVVE inderdaad duur, maar niet te
15 duur, in Amsterdam kantoor houdt. Voor de komende 6 jaar is er een goede prijs onderhandeld. Ze heeft
16 ook laten onderzoeken waar de NVVE heen zou moeten gaan als ze uit Amsterdam vertrekt en dat is
17 voorbij Amersfoort. Aangezien de meeste vrijwilligers in de randstad wonen is dit een belangrijk
18 argumenten voor de NVVE om in de randstad te blijven.

19 De inkoop wordt nu centraal gedaan en zo zijn er meerdere dingen die de NVVE doet waarvan outsourcing
20 er één is.

21 Het voorstel de Relevant te verrijken met advertenties is een onderwerp waar de redactie over gaat.

22

23 De heer **Bosscher** neemt het woord om een toelichting te geven op de kosten verbonden aan de Relevant.
24 De meeste kosten zitten in de portokosten en daarom zoekt de NVVE naar mogelijkheden om digitaal te
25 gaan versturen. Advertenties zijn eerder aan de orde gekomen om inkomsten te generen. Het is echte lastig
26 te bepalen welke advertenties/informatie passen in de Relevant.

27

28 De heer **Stuij** pleit er eveneens voor te bekijken of de kosten voor de Relevant naar beneden kunnen. Het is
29 een dure uitgave, gedrukt op duur papier. Daarnaast vraagt hij te overwegen het jaarverslag niet aan elk lid
30 (dat hier niet aanwezig is) toe te sturen en digitaal aan de leden te verzenden. Hij voegt hieraan toe het wel
31 eens te zijn met de verhoging van de contributie.

32

33 Mevrouw **Wolbert** geeft nogmaals aan dat bezuiniging op Relevant lastig is. Het is inderdaad een mooie
34 uitgave met een luxe uitstraling. Als eerder opgemerkt laat zij de discussie over een mogelijke bezuiniging
35 graag over aan de redactie. Met betrekking tot het jaarverslag geeft zij aan dat papier inderdaad geld kost
36 en mede daarom in de laatste Relevant een flap zat waarop je aan kon geven het jaarverslag digitaal te
37 willen ontvangen. Tenslotte meldt zij dat het jaarverslag alleen aan de leden die zich aangemeld hebben
38 voor de Algemene Ledenvergadering schriftelijk wordt toegezonden.

39

40 De heer **Slabbekoorn** vraagt wat hij zich moet voorstellen bij de combinatie van de NVVE en kerstpakket en
41 of de leden van de NVVE in de hoedanigheid van ambassadeurs het tientjeslidmaatschap kunnen verkopen.

42

43 Mevrouw **Wolbert** antwoordt hierop dat dit de suggestie betrof om in kerstpakketten een kaartje doen met
44 daarop de vraag of mensen wel eens aan de mogelijkheid de NVVE te sponsoren gedacht hebben. De
45 opmerking betreffende de Kerstpakket-suggestie stond in de notulen. Dit is echter nog niet onderzocht. De
46 NVVE is wel bezig met marketingdeskundigen om te onderzoeken hoe de NVVE nog meer zichtbaar te
47 maken en meer inkomsten te generen.

48 De heer **Ten Doeschate** voegt hieraan toe dat er wellicht bedoeld was dat mensen een keuze kunnen
49 maken bij een kerstpakket om de waarde die het kerstpakket vertegenwoordigd te storten aan het goede
50 doel.

51

52 De heer **Has** geeft allereerst aan dat hij voor een verhoging van de contributie is. Hij stelt voor de stemming
53 hierover schriftelijk te laten verlopen om later de discussie te vermijden over de uitkomst ervan. Als laatste
54 stelt hij voor de indexering te baseren op het CBI.

1 De **dagvoorzitter** vraagt een toelichting op het verzoek de stemming schriftelijk te laten verlopen. De heer
2 **Has** meent dat dit veel zuiverder is en niet tot een discussie zal leiden. De stembriefjes zijn niet voor niets
3 uitgereikt.

4
5 Mevrouw **Mellegers** vraagt of de NVVE onderscheid maakt tussen mensen die lid worden een half jaar
6 voordat ze overlijden en mensen die al veel eerder lid worden. Zij ziet in haar omgeving veel mensen die
7 het lidmaatschap uitstellen tot het nodig is.

8 Mevrouw **Wolbert** bevestigt dat inderdaad veel mensen lid worden op het moment dat de vraagstelling
9 dichterbij komt. Dat is meestal rond het 60^e levensjaar. De grootste groep leden van de NVVE zit rond het
10 70^e levensjaar. De NVVE probeert de aanvangsleeftijd van leden naar beneden te krijgen en staat
11 bijvoorbeeld op de Libelle Zomerweek. De suggestie om verschillende, leeftijd gerelateerde, contributies te
12 heffen (bijvoorbeeld, hoe jonger hoe goedkoper) is in het kader van de eerder uitgesproken wens om tot
13 een eenvoudiger lidmaatschapsstructuur te komen geen optie.

14
15 Mevrouw **Rem** geeft aan dat ze de contributieverhoging helemaal niet veel vindt en merkt op dat andere
16 verenigingen vaak een veel hogere contributie heffen.

17
18 De heer **De Wit** refereert aan de opmerking van mevrouw **Wolbert** dat de NVVE advies heeft ingewonnen
19 over de wijze van doorvoeren van de contributieverhoging vraagt zich of deze adviseurs ook iets hebben
20 gezegd over het aantal leden dat mogelijk op gaat zeggen.

21
22 Mevrouw **Wolbert** antwoordt hierop dat daar zeker over nagedacht is, maar geen indicatie heeft over het
23 aantal. De NVVE heeft het voorstel voorgelegd aan het ledenpanel en 85% had geen bezwaar tegen een
24 verhoging van bedrag tot € 25,-. Dit kan als indicatie dienen. Het nieuwe tarief ligt daar ruim onder.

25
26 De heer **Dankaart** geeft aan dat hij het helemaal niet vreemd vindt dat na zoveel jaar de contributie
27 omhoog gaat en vindt het ook niet een heel hoog bedrag.
28 Hij vraagt zich echter af hoe potentiële leden erachter kunnen komen dat er een mogelijkheid is een lagere
29 contributie te betalen. Hij kan het in ieder geval niet op de website vinden. Daarnaast vraagt hij zich af hoe
30 dit bedrag dan tot stand komt. Daarnaast vraagt hij de NVVE nog eens kritisch te kijken naar de
31 mogelijkheid jaarverslagen en andere correspondentie digitaal te verzenden.

32
33 De **dagvoorzitter** vraagt toestemming aan de algemene ledenvergadering om per handopsteking
34 instemming te verlenen aan de contributieverhoging en concludeert dat de verhoging met overgrote
35 meerderheid akkoord bevonden wordt.

36
37 De **dagvoorzitter** schorst de vergadering.

38
39 **LUNCH**

40
41
42 **INTERMEZZO**

43 Waarin wij allen dirigent zijn.

44 45 46 **8. Ledenadviesraad (LAR)**

47 De **dagvoorzitter** geeft het woord aan mevrouw **Buis** die een korte presentatie zal geven over het ontstaan
48 en de werkzaamheden van de LAR.

49 In december 2017 heeft de algemene ledenvergadering besloten een Ledenadviesraad, de LAR, in te
50 stellen. Dit gebeurde op basis van een projectplan, voorbereid door een projectgroep.

51 Aan de hand van de criteria affiniteit met het onderwerp zelfgekozen levenseinde, relevante ervaring en
52 kennis en verdeling over de regio's is een selectieprocedure uitgevoerd, die duurde van december 2017 tot
53 juni 2018,. In juli 2018 zijn de leden benoemd en in december 2018 is de LAR als officieel adviesorgaan in

1 de statuten opgenomen. Op dit moment bestaat de LAR uit 14 leden met een mix van een medische,
2 juridische en bestuurlijke achtergrond. Daarnaast hebben de meesten van hen een persoonlijke ervaring
3 gehad met euthanasie.

4 De LAR heeft een tweetal rollen te vervullen.

5 Ze heeft een rol richting de Raad van Bestuur. De LAR voorziet de Raad gevraagd en ongevraagd van advies
6 en richt zich daarbij op de strategische beleidsvorming, dus op de voorgenomen plannen. Ze heeft ook een
7 signaleringsfunctie in de implementatiefase, waarin het beleid wordt uitgevoerd. Tijdens deze fase
8 probeert ze informatie bij de leden te verkrijgen en mogelijke signalen op te vangen. De tweede rol is dat
9 de LAR in 1^e plaats fungeert als luisterend oor voor de leden van de NVVE. De meerwaarde hiervan is dat ze
10 met een ander oor luistert dan de medewerkers van de NVVE dat doen. Ze behoren immers zelf tot de
11 doelgroep en hebben hun eigen ervaringen.

12 Aan de andere kant is de LAR een gesprekspartner voor de Raad van Bestuur. Daar hebben we een aantal
13 belangrijke voorwaarden voor. In de eerste plaats is het van belang dat de LAR zo breed mogelijk
14 geïnformeerd wordt vanuit de leden. Daarnaast is het van belang dat de LAR breed en tijdig wordt
15 geïnformeerd door de Raad van Bestuur. In deze rol moeten zowel de Raad van Bestuur als de LAR nog
16 groeien. Tot slot zetten de leden van de LAR eigen ervaringen, competenties en netwerken in, die actueel
17 moeten worden gehouden. Dit betekent dat de leden van de LAR op de hoogte moeten blijven van onder
18 andere de maatschappelijke en politieke ontwikkelingen en de juridische (on)mogelijkheden in het veld.

19
20 Een manier om als luisterend oor te kunnen fungeren is dat de leden van de LAR alle regiobijeenkomsten
21 bijwonen. Per bijeenkomst gaan er twee leden naar toe. Met name uit de vragen die zij tijdens deze
22 bijeenkomsten van leden krijgen wordt veel informatie opgehaald. Het betreft dan zaken als wat houdt
23 leden bezig, wat vinden zij moeilijk. Eén van de zaken die duidelijk naar voren komt is dat dementie en
24 euthanasie een complex onderwerp is. Daarnaast wonen zij symposia, beurzen en congressen bij. Daar ziet
25 de LAR veel leden, maar ook veel niet-leden. Door de ontmoeting met deze laatste groep kan ze informatie
26 verkrijgen over hetgeen er onder het publiek leeft. Een aantal van hen is consulent en haalt tijdens de
27 huisbezoeken bij de leden veel informatie op.

28 De LAR beschikt over een emailadres, zodat NVVE leden ook via deze weg contact
29 op kunnen nemen als zij vragen hebben. U kunt ons vinden op de website met een klein profiel erbij.

30

31 Mevrouw **Buis** komt terug op de rol naar de Raad van Bestuur, die de LAR ook wel als sparringpartner en
32 toetsingskader benoemt. De Raad toetst de voorgenomen plannen aan wat de LAR ervan vindt.

33 Op dit moment is de LAR betrokken bij een tweetal onderwerpen te weten:

- 34 1. de positionering van de NVVE; waar staat de NVVE nu en waar zou ze in de toekomst moeten staan;
- 35 2. de discussie rond euthanasie en dementie.

36

37 Daarnaast heeft de LAR 4 thema's gekozen om zich mee bezig te houden

- 38 1. Euthanasie en dementie;
- 39 2. Hulp bij zelfdoding uit het strafrecht (in augustus 2019 wil de LAR een concept opgesteld hebben dat zij
40 wil voorleggen aan de Raad van Bestuur en het Ledenpanel)
- 41 3. Voltooid leven en euthanasie
- 42 4. Positionering van de NVVE

43

44 We hebben het genoemd "de LAR voor u en de LAR door u" en we willen graag weten van de leden of we
45 de juiste dingen doen. Het emailadres van de LAR is .....

46

47 **Vragen**

48 Mevrouw **De Oude** meldt dat in de krant gepubliceerd werd dat in een Gronings ziekenhuis wordt voorzien
49 in een huiselijke, warme omgeving tijdens de laatste levensperiode van een patiënt. Zij denkt dat het zaak
50 is dat de NVVE contact zoekt met de zorgverzekeringen. Rondom de geboorte van mensen is deze
51 voorziening er wel, maar bij het overlijden niet. De enige mogelijkheid nu is een hospice. Zij hoopt dat
52 ziekenhuizen een voorziening "laatste levensfase" mogelijk gaan maken en dat de zorgverzekering dit
53 vergoedt.

1 Mevrouw **Buis** antwoordt dat dit op moment niet de aandacht van de NVVE heeft. De NVVE heeft op dit
2 moment wel contact met de zorgverzekeraars en zij vindt het een waardevolle suggestie die meegenomen
3 zal worden naar de vergaderingen met de Raad van Bestuur.

4
5 Mevrouw **Van Rozendaal** refereert aan de opmerking van mevrouw **Wolbert**, waarin deze spreekt over een
6 andere klankbordgroep en wil graag weten welke dat is vraagt zich ook af of de LAR niet een vaste plek in
7 de Relevant zou moeten hebben.

8 Mevrouw **Buis** antwoordt dat zij denkt dat dit gaat over de groep die is ingesteld voor het onderzoek naar
9 voltooid leven. Deze groep is ingesteld door de overheid en niet door de NVVE.
10 Over de plek in de Relevant geeft mevrouw **Buis** aan dat de LAR het daar mee eens is en volgende week
11 een overleg heeft over communicatie met de heer **Bosscher**.

12
13 Mevrouw **Bloems** vraagt met wie de LAR in gesprek is en wat daar uitkomt.

14
15 Mevrouw **Buis** antwoordt dat de LAR overlegt met de Raad van Bestuur en dat betreft dan mevrouw
16 **Wolberts** en de heer **Bosscher**. Daarnaast heeft de LAR contact met de medewerkers van het bureau als
17 het gaat om praktische dingen, zoals flyers en het bijwonen van de regiobijeenkomsten. Overleg met de
18 politiek wordt niet door de LAR gevoerd, dat wordt vanuit de NVVE gedaan. De leden maken natuurlijk wel
19 gebruik van hun eigen (politieke) netwerk. De informatie die uit het overleg met de Raad van Bestuur komt
20 levert een aantal concrete adviezen op, die op dit moment in voorbereiding zijn en te zijner tijd op de
21 website gepubliceerd zullen worden.

22

23

24 9. Rondvraag

25

26 De heer **Kok** refereert nogmaals aan de grote hoeveelheden papier die door de NVVE wordt verstuurd
27 (onder andere het jaarverslag) en dat het om enkelzijdige afdrukken gaat, waardoor er extra papier nodig
28 is.

29

30 Mevrouw **De Oude** complimenteert de NVVE met de organisatie van deze dag. Zij voegt eraan toe dat zij al
31 lang lid is en de Relevant graag blijft ontvangen en vraagt zich af of het mogelijk is van de vier exemplaren
32 die ze per jaar ontvangt er twee digitaal te ontvangen. Ze blijft ook graag de papieren versies ontvangen,
33 omdat ze deze ook aan haar netwerk laat zien. Praten over de dood is vaak lastig, maar de overhandiging
34 van schriftelijk materiaal valt erg goed heeft zij ervaren.

35

36 De heer **Bosschart** reageert hierop door te zeggen dat een reactie op het gebruik van grote hoeveelheden
37 papier eerder in deze vergadering is gegeven. Daar voegt hij aan toe dat het ambassadeurschap door
38 iedereen uitgevoerd kan worden. Een manier om dit uit te voeren is een aantal papieren exemplaren van
39 de Relevant aan te vragen en ze uit te delen en daarnaast voor eigen gebruik de Relevant in de digitale
40 versie aan te vragen.

41

42 Mevrouw **Posthuma** wil graag weten hoe het contacten van de NVVE met De Einder verlopen.

43 Mevrouw **Wolbert** antwoordt hierop dat er heel regelmatig contact is. Binnen de NVVE bestaat het
44 Platform Levensende waar Cooperatie De Laatste Wil, de Levensende Academie en ook De Einder is
45 vertegenwoordigd. Soms wisselen de NVVE en De Einder informatie uit, soms verwijst de NVVE mensen
46 door naar De Einder. Ze voegt hier nog aan toe dat De Einder anders is georganiseerd dan de NVVE. Het is
47 geen belangenorganisatie, maar geeft vooral advies en ondersteuning op een intensievere wijze, door een
48 aantal, betaalde, consultants. Dit zijn mensen die een privépraktijk hebben. De NVVE verstrekt vooral
49 informatie en advies.

50

51 Mevrouw **Dijkhuis** vraagt naar de definitie van een kleine beurs bij de bepaling van de hoogte van de
52 contributie.

1 De **dagvoorzitter** antwoordt dat hier al eerder op geantwoord is en dat de NVVE hier maatwerk in voert.
2 Mevrouw **Wolbert** vult hierop aan dat het tot nu zo is dat mensen het zelf aangeven dat de contributie te
3 duur voor hen is en waarom dit het geval is. De lagere contributie wordt dan in overleg en gebaseerd op
4 wederzijds vertrouwen vastgesteld. Het is in elk geval niet zo dat de NVVE onderzoek doet naar de
5 financiële positie van aspirant leden, omdat dit te drempelverhogend werkt.

6 Mevrouw **Meijers** vraagt zich af hoe je de artsen kunt weerhouden van behandelingen bij een
7 onverwachte ziekenhuisopname en je wel je wilsverklaring klaar hebt liggen. Bijvoorbeeld als je op straat
8 valt en geen papieren bij je hebt.

9
10 Mevrouw **Wallaart** antwoordt hierop dat ze heeft afgesproken met haar huisarts dat deze al haar
11 verklaringen doorstuurt naar de diverse niveaus.

12
13 De **dagvoorzitter** voegt hier nog aan toe dat er na de vergadering de mogelijkheid is om informatie in te
14 winnen bij de eerder genoemde mensen met de badge voorzien van een groene stip. Wellicht kunnen zij
15 extra informatie hierover geven.

16
17 Mevrouw **Wiesenhaan** wil graag reageren op de vraag van mevrouw Meijers. Zij doet spreekuren en
18 huisbezoeken en krijgt deze vraag ook vaak. Zij geeft mensen het advies aan een kleine kopie te maken en
19 deze bij je identiteitspapieren te voegen. Dan heb je meer kans, naast het EPD, dat er gehandeld wordt
20 conform je wens. Daarnaast raadt zij aan om thuis het behandelverbod aan de deur te plakken.

21 22 23 **10. Sluiting**

24 De **dagvoorzitter** bedankt eenieder voor zijn/haar aanwezigheid en wenst ieder voor straks een goede reis
25 terug naar huis en sluit de vergadering.

26
27 Mevrouw **Wolbert** kondigt aan dat er nu een optreden van Vincent Bijlo volgt. Daaraan voorafgaand wil zij
28 de leden hartelijk bedanken voor hun aanwezigheid en vragen en opmerkingen.

Besluitenlijst	
<i>Nummer</i>	<i>Besluit</i>
1.	De dagvoorzitter concludeert dat de voorliggende agenda kan worden vastgesteld.
2.	De dagvoorzitter concludeert dat de Algemene Ledenvergadering besluit het verslag van de Algemene Ledenvergadering van 8 december 2018 vast te stellen.
3.	De dagvoorzitter concludeert dat het jaarplan 2018 door de Algemene Ledenvergadering bij acclamatie wordt goedgekeurd.
4.	De dagvoorzitter concludeert dat de begroting 2019 door de Algemene Ledenvergadering bij acclamatie wordt vastgesteld.
5.	De algemene vergadering verleent bij acclamatie decharge aan het Bestuur voor het financieel verslag 2017. (Dit verslag is al eerder stilzwijgend goedgekeurd en de dagvoorzitter heeft gevraagd dit nu bij acclamatie te doen).
6.	De algemene vergadering gaat bij acclamatie akkoord met de (her)benoeming van de leden van de Commissie van beroep.
7.	De dagvoorzitter concludeert dat de algemene ledenvergadering in overgrote meerderheid door middel van handopsteking akkoord gaat met de contributieverhoging naar € 22,50.
Acties	
<i>Nummer</i>	<i>Actie</i>
1.	Begroting 2019 - In overweging nemen om bij de begroting 2020 de balans mee te sturen.
2.	De vraag van de heer Stuij de zin toe te voegen aan de euthanasieverklaring inzake dementie: "Mocht ik niet meer mijn wil kunnen uiten of een andere wil hebben, die afwijkt van wat ik eerder heb gezegd, gaat mijn schriftelijke wilsverklaring die ik eerder heb gemaakt gelden", staat genoteerd en wordt meegenomen in de overwegingen bij het vaststellen van de definitieve tekst van de verklaring.
3.	De opmerking van de heer Enthoven waar hij verwijst naar pagina 27, waar gesproken wordt over 'moderne Westerse beschavingen', betreffende het schrappen van het woord "Westerse", staat genoteerd en deze tekst wordt zo mogelijk geherformuleerd.
4.	De opmerking van mevrouw Van Den Berg betreffende pagina 39 de laatste zin: "De NVVE kent vrijwilligers die de Werkgroep Politiek bemannen", waarbij de term politiek tussen aanhalingstekens staat. Het voorstel de aanhalingstekens weg te halen en een andere tekst te maken zoals: "De NVVE heeft een werkgroep Politiek die bestaat uit vertegenwoordigers van diverse politieke partijen zoals de VVD, D'66, PvdA, Groen Links, SP en de Partij van de Dieren." Staat genoteerd en de NVVE zal de formulering aanpassen.

NVVE Jaarplan 2020

- 1 De Raad van Bestuur legt de leden het jaarplan 2020 ter goedkeuring voor.

NVVE Jaarplan 2020

November 2019 (Concept)

1 **Voorwoord**

2 De leden van de NVVE onderkennen allen het belang van de euthanasiewet, steunen het gedachtegoed van
3 autonomie en zelfbeschikkingsrecht, en vinden dat sterven in eigen regie ondersteuning behoeft. Het is een
4 belangrijke taak van de vereniging om dit collectief te versterken. Door bijvoorbeeld Relevant uit te geven,
5 kennis te vergroten, kwaliteitsafspraken te maken en innovatieprojecten zoals het Expertisecentrum
6 Euthanasie (voorheen Levenseindekliniek), het Onderzoeksfonds en de Levenseinde Academie te starten.
7 Leden en andere betrokkenen herkennen in deze initiatieven het karakter van de NVVE: we weten waar het
8 over gaat en strijden voor verbetering waar het kan.

9 De NVVE biedt haar leden individuele voordelen door informatie, ondersteuning en advies bij het voeren
10 van de regie over het levenseinde. Denk daarbij aan de informatie op de site en in onze folders, aan de vele
11 duizenden gesprekken die we jaarlijks voeren en aan het oprichten van het steunpunt levenseinde en
12 dementie.

13 Ook biedt de NVVE haar leden ruimte om elkaar te ontmoeten en zich met elkaar te verbinden. Zo is de ALV
14 altijd méér dan een vergadering, met een cultureel programmaonderdeel, muziek en een borrel. Of denk
15 aan de vrijwilligersdagen, het in het zonnetje zetten van ereleden en aan de ledencongressen. Hier past
16 bijvoorbeeld ook de wens om een chatfunctie op de nieuwe NVVE-site in te richten: leden ontmoeten
17 leden.

18 En tot slot: het behartigen van de belangen van onze leden in de buitenwereld. De lobby, het bevestigen en
19 vergroten van het gezag van de vereniging, het uitdragen van kennis door lezingen en presentaties, de
20 zichtbaarheid en de autoriteit zijn op dit specifieke gebied, de pr, de uitstraling: als je iets wilt weten over
21 het zelfgekozen levenseinde, moet je bij de NVVE zijn: de adviseur met een activistisch hart.

22 In 2020 wil de NVVE de volgende stap zetten in de ontwikkeling van de vereniging. Hoe kunnen we invulling
23 geven aan een toekomstbestendige, slagvaardige en sterke vereniging, zodanig dat we een vereniging van
24 grote omvang blijven en een serieuze gesprekspartner in het maatschappelijk debat. Daarnaast vinden we
25 het belangrijk om het verenigingsleven te stimuleren en leden te enthousiasmeren om actief te
26 participeren.

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	- 26 -
Inhoudsopgave	- 27 -
Inleiding en achtergrond	- 28 -
Zichtbaarheid van de NVVE.....	- 28 -
Ledenbetrokkenheid	- 28 -
De adviseur met een activistisch hart.....	- 28 -
Hoofdthema 1: Uitbreiden en verbeteren van de belangenbehartiging en dienstverlening aan leden.....	- 29 -
1.1 Verbetering kwaliteit dienstverlening.....	- 29 -
1.2 Verbeteren belangenbehartiging en tevredenheid van leden.....	- 30 -
Hoofdthema 2: Het debat in de samenleving aanjagen.....	- 31 -
2.1 Behoud en versterking gezaghebbende positie	- 31 -
2.2 Profileren van de NVVE als kenniscentrum	- 32 -
2.3 Er zijn voor alle Nederlanders	- 33 -
Hoofdthema 3: De belemmeringen in de medische route, de hulpverlenersroute en de autonome route aanpakken	- 34 -
De activiteiten rondom de vereniging en de bedrijfsvoering.....	- 35 -
Bijlage: Activiteiten 2020.....	- 36 -

1 **Inleiding en achtergrond**

2 **ZICHTBAARHEID VAN DE NVVE**

3 In 2019 heeft de NVVE veel aandacht gegeven aan de zichtbaarheid van de NVVE, wie is de NVVE en waar
4 staat zij voor. Onder andere door de TV-commercial, de radiocommercial en de online opvolging hiervan
5 heeft de NVVE haar zichtbaarheid vergroot. Dit heeft ook geleid tot meer nieuwe leden dan de jaren
6 daarvoor, ondertussen heeft de NVVE meer dan 170.000 leden. Dit helpt ons een sterke vereniging te
7 blijven en een vereniging van belang te zijn in het maatschappelijk debat.

8 Ook in 2020 staat zichtbaarheid centraal, we willen de aandacht die er nu voor de NVVE is vasthouden en
9 verbreden. Dus ook voor 2020 staat een zichtbaarheids campagne met online opvolging op de planning.

10 **LEDENBETROKKENHEID**

11 Onze leden kunnen, meer dan nu het geval is, actief bijdragen aan de zichtbaarheid van de vereniging en
12 aan het neerzetten van een sterke vereniging in de samenleving. Een vereniging die in de haarvaten van de
13 samenleving is verankerd. We doen een beroep op onze leden om zich actief in te zetten als ambassadeur
14 van de NVVE, een vereniging waar je je bij aan wilt sluiten en die het verschil kan maken.

15 **DE ADVISEUR MET EEN ACTIVISTISCH HART**

16 Binnen de NVVE is het denken over de 'Vrijheid van sterven' eigenlijk al decennia hetzelfde. Het komt er op
17 hoofdlijnen op neer, dat de vereniging onderkent dat er verschillende 'routes' zijn voor het zelfgekozen
18 levenseinde: de medische (Wtl; Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding) route, de
19 autonome route en de hulpverlenersroute. De NVVE pakt wettelijke belemmeringen voor die routes aan
20 evenals problemen in de uitvoering van die routes. Ook ondersteunt ze haar leden zo goed mogelijk gebruik
21 te maken van de mogelijkheden die er zijn.

22 In 2020 wil de NVVE een bredere groep (dan de huidige 65 jaar en ouder) uit de samenleving aanspreken
23 en betrekken door actief het land in te gaan. Er wordt een serie evenementen georganiseerd op
24 verschillende locaties in het land die van hoog niveau, spraakmakend en veelzijdig moeten zijn. Op die
25 manier vergroten we de zichtbaarheid van de NVVE en jagen we het debat in de samenleving aan. Gezien
26 de verkiezingen van 2021 is het belangrijk 'Het levenseinde in eigen regie' helder voor het voetlicht te
27 brengen.

28 In de volgende hoofdstukken is uitgewerkt welke activiteiten er voor 2020 zijn gepland. Hierin zullen de
29 drie genoemde aandachtsgebieden terugkomen.

1 Hoofdthema 1: Uitbreiden en verbeteren van de belangenbehartiging en 2 dienstverlening aan leden

3 1.1 Verbetering kwaliteit dienstverlening

4 Uitbreiden aantal en kwaliteit van spreekuren en consulten.

- 5   ▪ De NVVE wil zo veel mogelijk mensen informatie geven over levenseinde in eigen regie. Daarvoor
6   wil ze meer zichtbaar zijn en initieert ze een doorlopende reeks van kleinere en grotere acties. De
7   promotie van de dienstverlening is hier onderdeel van. Extra promotie van de dienstverlening leidt
8   er ook toe dat ook het aantal consulten en spreekuren toeneemt.
- 9   ▪ De NVVE zal leden in de regio van de spreekuren attenderen op de mogelijkheid hiervan en zo haar
10   leden stimuleren wilsverklaringen op te stellen en hierover in gesprek te gaan met naasten en hun
11   huisarts.
- 12   ▪ Het belang van het opstellen en onderhouden van wilsverklaringen blijft essentieel in het
13   behouden van de regie over het levenseinde. Niet alle leden hebben een wilsverklaring opgesteld
14   en/of onderhouden deze op reguliere basis. De NVVE wil haar leden wakker houden door na het
15   aangaan van het lidmaatschap periodiek een herinnering te sturen om de wilsverklaring op te
16   stellen dan wel te actualiseren.

17 Onderzoeken of er nog meer behoefte is aan informatie en steun voor naasten.

- 18   ▪ Steunpunt Levenseinde en Dementie is eind 2018 gestart om leden met dementie en hun
19   betrokken naasten ondersteuning te bieden bij het behouden van de regie rond het levenseinde. In
20   2019 zijn de eerste ervaringen hiermee opgedaan. In 2020 willen we dit verder uitbouwen tot een
21   steunpunt dat vindbaar en herkenbaar is voor onze leden en hun naasten.

22 Digitale communicatie.

- 23   ▪ De NVVE wil digitaal communiceren met haar leden. Digitale distributie is duurzaam en
24   kostenbesparend. Daarnaast is het veel sneller. In 2019 zijn we gestart met het verzamelen en
25   controleren van de e-mailadressen van onze leden. In 2020 zetten we dit voort om een zo volledig
26   mogelijk bestand te krijgen.
- 27   ▪ Relevant is al digitaal beschikbaar. De papieren versie van Relevant blijft ook beschikbaar. De
28   inhoud en vormgeving van Relevant worden eind 2019 geëvalueerd door een vertegenwoordiging
29   van lezers. Op basis van deze uitkomsten zullen in 2020 aanpassingen worden doorgevoerd.
- 30   ▪ Daarnaast is een online thema magazine geïntroduceerd. Na evaluatie wordt dit medium in 2020
31   voortgezet.
- 32   ▪ Ook het abonneren op de nieuwsbrief wordt steeds meer onder de aandacht gebracht. Het aantal
33   abonnees van de nieuwsbrief groeit. Medio 2018 had de nieuwsbrief 37.000 vaste ontvangers
34   (leden en niet-leden). Medio 2019 is het aantal abonnees gestegen naar ruim 43.000. In 2020
35   willen we deze stijging voortzetten. Hoe meer abonnees, hoe beter we in staat zijn het
36   gedachtegoed van de NVVE uit te dragen.

37 Regiobijeenkomsten uitbreiden en evalueren.

- 38   ▪ De regiobijeenkomsten zijn ideale gelegenheden om met leden in contact te komen en hen (maar
39   ook niet-leden) goed te informeren. Het verstrekken van basale kennis blijft noodzakelijk, er is ook
40   onder leden nog te veel onbekendheid en er leven niet-realistische opvattingen over wet- en
41   regelgeving en de mogelijkheden met wilsverklaringen.
- 42   ▪ Evaluatie onder bezoekers biedt inzicht om de bijeenkomsten waar nodig te intensiveren en/of de
43   inhoud te actualiseren. In 2018 zijn de regiobijeenkomsten uitgebreid met de provinciehoofdsteden

1 en is de mogelijkheid geïntroduceerd om de bijeenkomsten zowel 's middags als 's avonds bij te
2 wonen. In het najaar van 2019 zijn de regiobijeenkomsten opnieuw geëvalueerd om te
3 onderzoeken waar verdere verbetermogelijkheden liggen. Ten tijde van het schrijven van dit plan
4 zijn de resultaten hiervan nog niet bekend. In 2020 zullen de uitkomsten van het onderzoek de
5 basis vormen voor de verdere ontwikkeling van de regiobijeenkomsten.

6 Vernieuwen van de website.

- 7   ▪ De nieuwe website biedt ons nieuwe mogelijkheden. Een website die in alle opzichten voldoet aan
8 de eisen anno 2019, toegankelijker is en de leden meer mogelijkheden biedt interactief zaken te
9 regelen (via MijnNVVE) en contact te hebben met de NVVE en met andere leden. De NVVE wil zich
10 daarnaast profileren als kenniscentrum, informatie moet beter vindbaar zijn.
- 11   ▪ In 2019 is het programma van eisen en wensen opgesteld, de webbouwer geselecteerd en is
12 gestart met de realisatie van de website. Begin 2020 wordt de nieuwe website in gebruik genomen.
- 13   ▪ Gedurende 2020 en verder zal de website worden uitgebreid met online-diensten (appgroepen,
14 fora) en een juridisch loket. De NVVE wordt vaak benaderd over juridische kwesties. Leden van de
15 NVVE hebben vragen over de (uitvoering) van de Wtl, of WGBO (Wet op de Geneeskundige
16 Behandelingsovereenkomst)-gerelateerde zaken. Via de website wil de NVVE juridische
17 ondersteuning bieden.

18 **1.2 Verbeteren belangenbehartiging en tevredenheid van leden**

19 Opbouwen database op basis van ledencontact.

- 20   ▪ In 2019 is het CRM-systeem in gebruik genomen, waarin de administratie van onze leden wordt
21 vastgelegd en we vastleggen welke vragen er door leden aan de NVVE worden gesteld. De NVVE
22 kan hiermee een professionaliseringslag maken in het sturen op grond van data en kennis over
23 onze leden.
- 24   ▪ In 2019 ging alle aandacht naar het goed vullen van het CRM-systeem. De basis om in 2020
25 vervolgstappen te zetten in het bewerken, doorgronden en doorzoeken van onze databestanden.
26 Dit maakt het mogelijk dat de NVVE beter onderbouwd tot inzichten komt over (nieuwe) producten
27 en diensten, beter onderbouwd beslissingen kan nemen, het effect van bepaalde acties kan volgen,
28 kleine, kort cyclische onderzoeken kan doen, vooruit kan kijken en trends kan ontdekken.

29 Structureel onderzoek naar beleving en tevredenheid leden (Ledenpanel).

- 30   ▪ In 2020 willen we net als in 2019 structureel gebruik maken van het ledenpanel. Hoe denken leden
31 over specifieke dienstverleningsaspecten van de NVVE en belangrijke beslissingen kunnen op basis
32 van een uitwisseling met het ledenpanel vorm krijgen.
- 33   ▪ Om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de mening van leden streven we naar een uitgebreid
34 ledenpanel, waarbij een groep van 2000 deelnemers representatief is. Media 2019 bestond het
35 ledenpanel uit 1750 leden. In 2020 willen we dit verder uitbreiden tot in ieder geval 2000.

1 **Hoofdthema 2: Het debat in de samenleving aanjagen**

2 **2.1 Behoud en versterking gezaghebbende positie**

3 Platform Levensende

- 4   ▪ In 2017 heeft de NVVE het Platform Levensende opgericht. In 2018 is daar verder vorm aan
- 5   gegeven door een aantal bijeenkomsten met de Einder, CLW en het Expertisecentrum Euthanasie.
- 6   ▪ In 2020 blijven we de bijeenkomsten van het Platform Levensende organiseren.

7 Publiceren in gezaghebbende vakbladen en proactief mediabeleid.

- 8   ▪ Door middel van publicaties in gezaghebbende (vak)bladen en een proactief mediabeleid wil de
- 9   NVVE voortdurend aanwezig zijn in het maatschappelijk debat en daarin haar deskundigheid tonen.
- 10   De NVVE wil zich hier neerzetten als expert op het gebied van levensende.

11 Kennis verwerven.

- 12   ▪ De NVVE verwerft kennis over de vragen die mensen hebben over hun levensende door het voeren
- 13   van 40.000 gesprekken met haar leden.
- 14   ▪ Het bureau van de NVVE laat zich adviseren door de MAR (Medische Adviesraad) en de VAR
- 15   (Verpleegkundigen Adviesraad). In 2019 is daar ook een Juridische Adviesraad bijgekomen. In 2020
- 16   wordt dit voortgezet.

17 Opstellen van een eigen NVVE kwaliteits- en beroepsregister.

- 18   ▪ In 2019 is een start gemaakt met het scholingsprogramma voor vrijwilligers. In 2020 wordt dit
- 19   verder vormgegeven en wordt verder invulling gegeven aan de inhoud van de opleidingen.
- 20   Onderzoek naar de wenselijkheid van een kwaliteits- en beroepsregister zal in 2021 worden
- 21   opgepakt.

22 Thematische publiekscampagnes.

- 23   ▪ De verpleeghuisarts die zich voor de rechter moest verantwoorden vanwege een verleende
- 24   euthanasie geeft aan dat euthanasie bij mensen met dementie een belangrijk thema blijft, ook in
- 25   2020. Tijdens diverse gelegenheden stelt de NVVE dit onderwerp aan de orde met als motto: 'zorg
- 26   voor een goede, geactualiseerde wilsverklaring en spreek er tijdig over met de huisarts'. Met de
- 27   vernieuwde website wordt de benodigde informatie hierover beter toegankelijk gemaakt.
- 28   ▪ Daarnaast is een centraal thema behandelverbod en overbehandeling. We vragen specifiek
- 29   aandacht voor dit thema door de publicatie van verhalen over overbehandeling, waarbij ouderen
- 30   tegen hun zin (te) lang worden behandeld.
- 31   ▪ Het vernieuwen van de wilsverklaringen is in 2019 afgerond, evenals het trainen van vrijwilligers
- 32   voor de vernieuwde wilsverklaringen. Er komt vanuit leden en consulenten regelmatig feedback op
- 33   de inhoud van de wilsverklaringen. Er is een werkgroep wilsverklaringen opgestart om de
- 34   doorontwikkeling jaarlijks te monitoren.

2.2 Profileren van de NVVE als kenniscentrum

Week van de Euthanasie, Dag van de Wilsverklaring, symposia en debatten voor leden en niet-leden.

- Ook in 2020 wordt de 'Week van de Euthanasie' georganiseerd, één van de vaste evenementen die de NVVE organiseert die ieder jaar terugkomt. Aandacht blijven vragen voor euthanasie blijft essentieel, waarbij tegelijkertijd de zichtbaarheid van de NVVE wordt vergroot.
- Dit geldt eveneens voor de 'Dag van de Wilsverklaring'. Ieder jaar wordt deze door meer mensen bezocht, waaruit blijkt dat de marketing voor deze dag op orde is en er steeds meer interesse komt voor wilsverklaringen. De dag wordt steeds meer toegankelijk gemaakt voor niet-leden, zodat er zowel aan informatieverstrekking als aan ledenwerving kan worden gedaan. Ook in 2020 wordt deze dag georganiseerd.
- Maandelijks wordt 'Café Doodnormaal' georganiseerd. Bijeenkomsten van de NVVE Jongeren, die zich kenmerken als laagdrempelige avonden waar open wordt gesproken over het levenseinde en de daarbij horende keuzes. Deze bijeenkomsten worden bezocht door leden en niet-leden.
- In 2020 wil de NVVE daarnaast een aantal evenementen organiseren waarbij een bredere groep uit de samenleving wordt aangesproken. Er wordt een serie evenementen georganiseerd op verschillende locaties in het land die van hoog niveau, spraakmakend en veelzijdig zijn.

Leerstoel 'Kwaliteit laatste levensfase'.

- De benoeming van mevrouw dr. S. van de Vathorst tot bijzonder hoogleraar 'Kwaliteit van de laatste levensfase en van sterven' aan de UVA is verlengd tot medio 2023.
- Daarnaast is ter ondersteuning van de onderwijsactiviteiten van de hoogleraar een universitair docent aangesteld.

Wetenschappelijk onderzoek (NVVE Fonds).

- In 2018 is het NVVE Fonds in het leven geroepen om (wetenschappelijk) onderzoek te financieren en te entameren op diverse terreinen rondom het levenseinde. Het Fonds versterkt de functie van de NVVE als kenniscentrum. In 2020 willen we meer bekendheid geven aan het fonds en specifiek voor het fonds een oproep doen voor financiële middelen, teneinde wetenschappelijk onderzoek mogelijk te maken.

De Levenseinde Academie.

- In 2019 is de 'Levenseinde Academie' opgezet. Via de Academie wil de NVVE de kennis over keuzemogelijkheden en het zelfgekozen levenseinde onder professionals (in spé) en allerlei andere groepen in onze samenleving vergroten. Dit komt ten goede aan weloverwogen keuzes van mensen over het levenseinde en helpt professionals en andere betrokkenen uit te gaan van wensen van mensen zelf tot in de laatste levensfase. De lezingen van de Presentatiedienst worden aangeboden vanuit de Academie.
- In 2020 wordt er meer bekendheid gegeven aan de Academie en zullen de activiteiten actief worden gepromoot. De vrijwilligers worden extra geschoold in onder andere methoden en technieken om de kwaliteit van de Academie goed op de kaart te zetten en verder te verstevigen.

1 **2.3 Er zijn voor alle Nederlanders**

2 Strategie op doelgroepen en maatschappelijke organisaties bepalen.

- 3   ▪ Het ledenbestand van de NVVE bestaat voornamelijk uit leden van 65 jaar en ouder. In 2020 wil de
4 NVVE zich ook richten op de jongere generatie, de mensen tussen de 40 en 60 jaar. Dit is de groep
5 die waarschijnlijk zelf nog niet actief nadenkt over zijn levenseinde, maar wel geconfronteerd wordt
6 met het levenseinde van zijn ouders en in een latere fase zijn partner. Ook deze groep mensen wil
7 de NVVE aan zich binden.

8 Deelname aan beurzen.

- 9   ▪ De NVVE neemt in 2020 deel aan de 50PlusBeurs. Mogelijkheden die zich voordoen om deel te
10 nemen aan andere beurzen worden per beurs afgewogen.

11 Netwerk van ambassadeurs ontwikkelen.

- 12   ▪ Onder de titel 'Vereniging 3.0' is in 2019 met een groep deelnemers, bestaande uit medewerkers
13 van het bureau, vrijwilligers, LAR en externe betrokkenen, nagedacht over de vraag hoe de
14 vereniging de ledenbetrokkenheid en -activiteit zou kunnen verbeteren. Het vormgeven van
15 'ambassadeurschap' kwam als een van de belangrijkste elementen naar voren.
16   ▪ In 2020 willen we het ambassadeurschap van de NVVE introduceren. We hebben de overtuiging dat
17 er leden zijn die meer kunnen en willen doen voor de vereniging, mits ze hiertoe worden
18 uitgenodigd. Het doel van het ambassadeurschap is dat we als vereniging doordringen tot in de
19 haarvaten van de samenleving om ons gedachtegoed over te brengen en vervolgens een sterkere
20 vereniging neer te zetten in de samenleving. Omgekeerd zijn de ambassadeurs een belangrijke
21 bron van informatie vanuit de leden naar het bureau. Wat leeft er en wat is er nodig om ons
22 gedachtegoed nog beter uit te werken?

1 **Hoofdthema 3: De belemmeringen in de medische route, de hulpverlenersroute en** 2 **de autonome route aanpakken**

3 Politieke lobby.

- 4   ▪ De NVVE volgt de politieke ontwikkelingen nauwgezet en onderhoudt contact met woordvoerders
- 5   van politieke partijen en het ministerie, c.q. betreffende bewindspersonen.
- 6   ▪ Het beïnvloeden van de politieke agenda door het debat in de samenleving aan te gaan. De NVVE
- 7   doet wat situatief nodig is om de beeldvorming over een zelfgekozen levenseinde te beïnvloeden.
- 8   ▪ De NVVE bereidt zich in 2020 voor op de verkiezingen van 2021. Als voorbereiding op de
- 9   verkiezingen wordt met de werkgroep politiek een beïnvloedingstraject gestart, zodat er in de
- 10   verkiezingsprogramma's een herkenbaar beeld rond vrijheid van sterven komt.

11 Initiatiefwet 'Voltooid leven'.

- 12   ▪ De NVVE ondersteunt de initiatiefwet 'Voltooid leven'.
- 13   ▪ De uitkomsten van het onderzoek naar de wensen en behoeften van de groep mensen die hun
- 14   leven als voltooid beschouwen wordt in november 2019 verwacht. Naar aanleiding daarvan zal de
- 15   NVVE in 2020 een opiniërende reactie formuleren en de lobby hierop aanpassen.

16 Zelfgekozen levenseinde.

- 17   ▪ Aandacht voor het onderzoeken en ondersteunen van initiatieven rond zelfstandig en zonder
- 18   (medische) hulp sterven.

19 Jurisprudentie, bijstaan in rechtszaken.

- 20   ▪ In 2019 heeft het hardere beleid van het OM ertoe geleid dat voor het eerst sinds de invoering van
- 21   de euthanasiewetgeving een arts voor de strafrechter is gebracht. De NVVE garandeert juridische
- 22   ondersteuning van deze arts en zoekt bovendien naar extra financiering door fondsenwerving.
- 23   ▪ Afhankelijk van de situatie die zich voordoet wil de NVVE jurisprudentie uitlokken om de grenzen
- 24   van de wet op te zoeken.

25 Uitbreiden samenwerking maatschappelijke organisaties.

- 26   ▪ Met de KNMG is er regulier bestuurlijk overleg. Dat zetten we in 2020 voort.
- 27   ▪ Dit geldt eveneens voor de overleggen met het Expertisecentrum Euthanasie en een aantal andere
- 28   organisaties, zoals Humanitas en de Patiënten Federatie Nederland.
- 29   ▪ Voor de verkiezingen 2021 wordt ruggenspraak gehouden met andere organisaties, waaronder het
- 30   Humanistisch Verbond.

31 Bewustzijn vergroten, kennis vermeerderen over wilsverklaring aangaande euthanasie en behandelverbod.

- 32   ▪ Euthanasie en behandelverbod zijn twee thema's die in 2020 centraal blijven staan. Voor beide
- 33   thema's geldt dat er nog behoefte aan kennisoverdracht is over het belang van wilsverklaringen.
- 34   Tijdens evenementen, via de website, en inspelende op de actualiteit zal de NVVE waar mogelijk
- 35   het belang hiervan benadrukken en onder de aandacht brengen.

1 **De activiteiten rondom de vereniging en de bedrijfsvoering**

2 De afgelopen twee jaren is er in de ondersteuning van de vereniging een grote professionaliseringslag
3 gemaakt. Een korte opsomming van wat er onder andere is gedaan: de verenigingsstructuur is aangepast,
4 op het bureau wordt vanuit een plattere organisatie gewerkt, alle vrijwilligers zijn onder contract, er is een
5 Ledenadviesraad ingesteld, het CRM-systeem is in gebruik genomen, de planning- & controlcyclus is
6 ingeregeld, de vereniging is AVG-proof gemaakt, vrijwilligers zijn getraind in basiskennis laaggeletterdheid,
7 en het moreel beraad is ingevoerd. Deze professionaliseringslag biedt de NVVE de ruimte en mogelijkheid
8 meer naar buiten te treden en het debat op te zoeken. In 2020 zal de focus hierop komen te liggen.

9 Ledenadviesraad (LAR).

- 10   ▪ Sinds 2018 kent de NVVE een Ledenadviesraad, die gevraagd en ongevraagd kan adviseren inzake
11   beleidsvraagstukken van de NVVE. In 2019 is aandacht besteed aan de positionering en rol van de
12   LAR, alsook aan inhoudelijke kennisuitwisseling tussen de RvB en de LAR. Dit krijgt in 2020 een
13   vervolg, een en ander in overleg en afstemming met de LAR zelf.

14 Vrijwilligersoverleg m.b.t. beleid en inzet, en scholingsaanbod.

- 15   ▪ Sinds 2017 worden bijeenkomsten van directie met vrijwilligers georganiseerd. Deze bijeenkomsten
16   worden in 2020 voortgezet. De vorm van de bijeenkomsten verschilt per jaar.
- 17   ▪ Naar aanleiding van de werkoverleggen met vrijwilligers is er meer zicht gekomen op de behoefte
18   aan scholing. De scholingsbehoefte is in kaart gebracht en gecategoriseerd. In 2020 worden de
19   vereiste, aangevuld met door vrijwilligers gewenste, opleidingen verder vormgegeven en wordt
20   gestart met het modulair aanbieden van deze opleidingen.

21 Personeel.

- 22   ▪ Acteren en communiceren conform de kernwaarden van de NVVE (aanwezig, betrouwbaar,
23   dienstverlenend, deskundig) is onderdeel van de personeelscyclus.
- 24   ▪ Ziekteverzuim heeft onze continue aandacht, ook in 2020 wordt de dalende lijn voortgezet.

25 Planning & Control verder verbeteren.

- 26   ▪ Overstap van Accountview naar Vismanet (cloud versie), waardoor het mogelijk wordt
27   inkoopfacturen en declaraties elektronisch te verwerken en rapportages sneller samen te stellen.
- 28   ▪ Het inkoopmanagement verder verstevigen.

29 Opstellen kwaliteitshandboek.

- 30   ▪ In 2019 is het kwaliteitshandboek uitgebreid tot een handboek waarin de algemene
31   beleidsstukken en reglementen en richtlijnen zijn opgenomen, zoals deze binnen de NVVE worden
32   gehanteerd. Daarnaast zijn documenten opgenomen die voor meerdere disciplines binnen de NVVE
33   relevant zijn. In het kwaliteitshandboek is altijd de laatst vastgestelde versie van een document te
34   vinden. Vanaf 2020 wordt het kwaliteitshandboek conform ingevoerd proces onderhouden.

Bijlage: Activiteiten 2020

Activiteiten 2020		
	2020	2021
Hoofdthema 1: 'Uitbreiden en verbeteren van de belangenbehartiging en dienstverlening aan de leden'		
1. Verbetering kwaliteit dienstverlening door:		
Uitbreiden aantal en kwaliteit van spreekuren en consulten		
Verbeteren dienstenpakket wilsverklaringen (leden wakker houden)		
Onderzoeken of er behoefte is aan informatie en steun voor naasten		
Evalueren Relevant		
Uitbreiden van het aantal 'abonnees' van de nieuwsbrief		
Regiobijeenkomsten evalueren		
Vernieuwen van de website		
2. Verbeteren belangenbehartiging door:		
Opbouwen database op basis van ledencontact		
Structureel onderzoek naar beleving en tevredenheid leden (ledenpanel)		
Ontwikkelen van online-diensten; appgroepen, fora		
Hoofdthema 2: 'Het debat in de samenleving aanjagen'		
1. Behoud en versterking gezaghebbende positie door:		
Vergroten zichtbaarheid NVVE		
Publiceren in gezaghebbende vakbladen		
Proactief mediabeleid		
Oprichten Juridische Adviesraad/juristen-netwerk		
Opstellen van een eigen NVVE kwaliteits- en beroepsregister		
Thematische publiekscampagne dementie		
2. Profileren van de NVVE als kenniscentrum door:		
'Week van de Euthanasie', 'Dag van de Wilsverklaring', evenementen voor leden en niet-leden		
Leerstoel 'Kwaliteit laatste levensfase'		
Starten wetenschappelijk onderzoek (NVVE-fonds)		
Oprichten van de Levensende Academie		
3. Er zijn voor alle Nederlanders, door:		
Strategie op doelgroepen en maatschappelijke organisaties bepalen		
Deelname aan beurzen		
Netwerk van ambassadeurs ontwikkelen		
Hoofdthema 3: 'De belemmeringen in de medische route, de hulpverlenersroute en de autonome route aanpakken'		
Politieke lobby		
Juridisch loket (jurisprudentie, bijstaan in rechtszaken)		
Uitbreiden samenwerking maatschappelijke organisaties		
Bewustzijn vergroten, kennis vermeerderen over wilsverklaring en behandelverbod		
De vereniging, de uitgangspunten en de bedrijfsvoering		
Acteren, communiceren volgens 'aanwezig, betrouwbaar, dienstverlenend, deskundig'		
Oprichten en ondersteunen LAR		
Opstellen kwaliteitshandboek		
Scholingsaanbod (vrijwillige) medewerkers vaststellen/ontwikkelen/uitvoeren		
Planning & Control Cyclus verder verbeteren		

	betekent start
	betekent voortgang
	betekent afronding

Begroting 2020

- 1 De Raad van Bestuur legt de leden de begroting ter goedkeuring voor.

Concept Begroting 2020
en vooruitblik
per 16-10-2019

Samenvatting baten (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Prognose 2019 <u>(per 30-6)</u>	Begroting <u>2019</u>	Realisatie <u>2018</u>
1) Ontvangsten van leden	3.530	3.080	3.032	3.047
2) Legaten en erfstellingen	150	100	300	858
3) Overige baten	<u>250</u>	<u>245</u>	<u>220</u>	<u>264</u>
	3.930	3.425	3.552	4.169
4) Uit bestemmingsreserve(zie toelichting)	<u>287</u>	<u>402</u>	<u>166</u>	<u>0</u>
Totale baten	4.217	3.827	3.718	4.169

1 **Toelichting bij de baten**

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

- 1) De ontvangsten van leden bestaan uit contributies (3.450k) en wilsverklaringen (80k). Het niveau voor de wilsverklaringen is conform prognose 2019. Bij de contributies is rekening gehouden met de stijging van de contributie per 1 januari 2020. Als gevolg van de systematiek van vooruit ontvangen contributie zal komend jaar de verhoging niet integraal zichtbaar zijn in de cijfers. In 2019 is een positieve ledengroei zichtbaar mede als gevolg van het actietarief zoals dat o.a. tijdens de dag van de Wilsverklaring werd gehanteerd. We houden echter ook rekening met leden die opzeggen als gevolg van de contributieverhoging.
- 2) Hoewel lastig te voorspellen, verwachten we komend jaar een lichte stijging van de opbrengsten uit legaten en erfstellingen - mede als gevolg van de extra aandacht voor schenken en doneren.
- 3) De overige baten zijn op het niveau van de prognose voor 2019.
- 4) Zie toelichting onderaan voor de kosten die via de bestemmingsreserves lopen.

Samenvatting lasten (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Prognose 2019 <u>(per 30-6)</u>	Begroting <u>2019</u>	Realisatie <u>2018</u>
5) Communicatiekosten	834	657	690	427
6) Relevant	380	380	410	383
7) Dienstverlening leden	85	100	110	86
8) Inkoop wilsverklaringen	64	64	54	63
9) Bureaukosten	682	698	606	623
10) Verenigingskosten	422	448	344	537
11) Personeelskosten	2.108	1.963	1.928	2.020
12) Leerstoel en onderzoek (bestemmingsreserve)	<u>179</u>	<u>187</u>	<u>26</u>	<u>115</u>
Totale lasten	4.753	4.497	4.168	4.254

1 **Toelichting bij de lasten**
2

- 3 5) In het totale communicatiebudget worden de kosten voor (extra) zichtbaarheid geraamd op 527k.
4 Grootste posten zijn voor radio en tv, de zendtijd- en productiekosten, online en print. De reguliere
5 kosten voor de Week van de Euthanasie, de 50plusBeurs en de Dag van de Wilsverklaring bedragen
6 90k en voor overige evenementen 80k. Voor de presentatiedienst en overige
7 communicatieonderdelen wordt 137k gebudgetteerd.
8 6) De kosten voor Relevant handhaven we op het niveau van 2019, ook omdat op dit moment lastig is
9 te voorspellen wat het effect van digitalisering is.
10 7) De kosten voor de dienstverlening aan leden vallen lager uit dan de prognose van 2019. In deze
11 rubriek vallen o.a. de kosten van het adviescentrum en brochures.
12 8) De totale inkoopkosten zijn conform prognose 2019.
13 9) De totale bureaunkosten komen per saldo iets lager uit dan in 2019. Minder kosten zijn er door
14 minder licenties, het vervallen van backup faciliteiten en lagere kopiëerkosten. De kosten voor
15 extern advies, licenties voor software, algemene porti en de dotatie voorziening dubieuze
16 debiteuren zijn grotendeels conform prognose 2019.
17 10) De verenigingskosten komen lager uit dan 2019. Dit geldt met name voor het CRM systeem
18 (Customer Relation Management). Met behulp van CRM-software zijn we in staat om alle relevante
19 informatie over leden te bundelen. In het CRM systeem staan niet alleen adresgegevens maar ook
20 informatie welke leden hebben deelgenomen aan evenementen, gebruik hebben gemaakt van het
21 spreekuur of van het adviescentrum. Op die manier kunnen we de dienstverlening aan de leden
22 nog beter afstemmen op de behoefte van individuele leden.
23 We houden naast licentiekosten en onderhoud rekening met kosten voor de ontwikkeling van een
24 opleidingsmodule voor vrijwilligers en de nieuwe website.
25 11) Bij de loonkosten is rekening gehouden met een CAO-aanpassing van de salarissen per 1-7-2020.
26 Daarnaast zijn kosten meegenomen voor inhuur op het gebied van ICT-ondersteuning en
27 communicatie-werkzaamheden. De vaste formatie wordt begroot op 29 bureaumedewerkers
28 (23,9FTE) in dienst. Er is rekening gehouden met uitbreiding bij de Ledenadministratie voor
29 24-32 uur. De verwachting is dat de premie voor ziekteverzuim lager zal uitvallen.
30 12) De kosten van de leerstoel en onderzoek komen ten laste van de bestemmingsreserve.
31

Samenvatting van de exploitatie (x € 1.000 en afgerond)	Begroting 2020	Prognose 2019 (per 30-6)	Begroting 2019	Realisatie 2018
Totale baten	4.217	3.827	3.718	4.169
Totale lasten	4.753	4.497	4.168	4.254
Resultaat	-536	-670	-450	-85

Kosten via bestemmingsreserves (x € 1.000 en afgerond)	Begroting 2020	Prognose 2019 (per 30-6)	Begroting 2019
Ledenwerving		141	50
Levensende academie		44	50
Nieuwe website (verenigingskosten)	78		
Proceskosten (verenigingskosten)	30	30	40
Leerstoel en onderzoek	179	187	26
Totaal	287	402	166

1 **Toelichting bij de bestemmingsreserves**

2

3 De kosten voor de nieuwe website en de proceskosten zijn in de exploitatie opgenomen. De kosten voor de
4 leerstoel en onderzoek zijn conform het schema van onze meerjarige verplichtingen.

5

6

7 **Vooruitblik naar 2023**

Samenvatting baten (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Begroting <u>2021</u>	Begroting <u>2022</u>	Begroting <u>2023</u>
1) Ontvangsten van leden	3.530	4.030	4.149	4.271
2) Legaten en erfstellingen	150	225	275	300
3) Overige baten	250	275	300	325
4) Uit bestemmingsreserve (zie toelichting)	<u>287</u>	<u>103</u>	<u>103</u>	<u>90</u>
Totale baten	4.217	4.633	4.827	4.986

8 **Toelichting bij de baten**

9

- 10 1) In 2021 houden we rekening met een netto groei in leden van 4.000 - 5.000 en dat houden we ook
11 aan voor de jaren daarna. Het zijn verwachtingen die gebaseerd zijn op onze inspanningen in de
12 jaren hiervoor. De ontvangsten uit wilsverklaringen houden we op hetzelfde niveau als 2019. Het
13 effect van de contributieverhoging is in 2021 volledig zichtbaar. Conform afspraak wordt de
14 contributie jaarlijks geïndexeerd.
- 15 2) Het inzetten van een fondsenwerver op het gebied van legaten en erfstellingen moet zijn vruchten
16 afwerpen. We zijn daar wel voorzichtig in, maar verwachten in 2023 op het gewenste niveau te
17 zitten.
- 18 3) De overige baten stijgen door onze permanente aandacht voor schenken en doneren.
- 19 4) Zie toelichting onderaan voor de kosten die via de bestemmingsreserves lopen.

Samenvatting lasten (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Begroting <u>2021</u>	Begroting <u>2022</u>	Begroting <u>2023</u>
5) Communicatiekosten	834	594	609	624
6) Relevant	380	380	380	380
7) Dienstverlening leden	85	87	89	91
8) Inkoop wilsverklaringen	64	64	64	64
9) Bureaukosten	682	692	710	728
10) Verenigingskosten	422	305	313	321
11) Personeelskosten	2.108	2.157	2.211	2.266
12) Leerstoel en onderzoek (bestemmingsreserve)	<u>179</u>	<u>73</u>	<u>73</u>	<u>60</u>
Totale lasten	4.753	4.352	4.448	4.533

1 **Toelichting bij de lasten**

2

- 3 5) Vanaf 2021 dalen de communicatie kosten doordat we geen incidentele kosten meer begroten
 4 voor met name de campagnes op radio en tv, online en print. De reguliere kosten zijn ten
 5 behoeve van de week van de Euthanasie, de 50+ Beurs, de Dag van de Wilsverklaring en
 6 overige evenementen. De presentatiedienst en de overige communicatieonderdelen blijven
 7 gehandhaafd. We houden rekening met een algemene prijsstijging.
 8 6) De kosten voor de Relevant handhaven we op een gelijkblijvend niveau. Het effect van
 9 digitalisering is nog niet scherp in beeld.
 10 7) Bij de kosten voor de dienstverlening aan leden zijn geen wijzigingen, wel wordt rekening
 11 gehouden met de algemene prijsstijging.
 12 8) Inkoopkosten wilsverklaringen gelijk gehouden in verband met nieuwe afspraken leverancier.
 13 9) De totale bureaustkosten stijgen met de algemene prijsindex.
 14 10) Hetzelfde geldt voor de verenigingskosten.
 15 11) De loonkosten zullen naar verwachting stijgen als gevolg van CAO aanpassing van de salarissen.
 16 De huidige regeling loopt tot en met 30-6-2021.
 17 12) De kosten van de leerstoel en onderzoek komen ten laste van de bestemmingsreserve.
 18

Samenvatting van de exploitatie (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Begroting <u>2021</u>	Begroting <u>2022</u>	Begroting <u>2023</u>
Totale baten	4.217	4.633	4.827	4.986
Totale lasten	<u>4.753</u>	<u>4.352</u>	<u>4.448</u>	<u>4.533</u>
Resultaat	-536	281	378	452

Kosten via bestemmingsreserves (x € 1.000 en afgerond)	Begroting <u>2020</u>	Begroting <u>2021</u>	Begroting <u>2022</u>	Begroting <u>2023</u>
Nieuwe website (verenigingskosten)	78			
Proceskosten (verenigingskosten)	30	30	30	30
Leerstoel en onderzoek	<u>179</u>	<u>73</u>	<u>73</u>	<u>60</u>
Totaal	287	103	103	90

